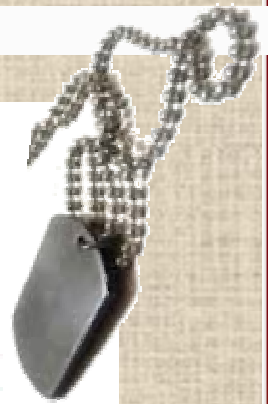

معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سازمان بسیج مستضعین

مدیر مسئول: عبدالله داورزنی
سر دبیر: نعمت الله علیجانی
زیر نظر جمعی از نویسندگان
مروفه پینی و صفه بندی: شهلا مهدوی
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه

در این ویژه نامه می خوانید:

- ۱- دفاع مقدس در اندیشه سیاسی و آثار امام خمینی (ره)
- ۲- دفاع مقدس در اندیشه سیاسی و آثار امام خامنه‌ای (مدظله العالی)
- ۳- ضرورت بهره گیری از ارزشهای دفاع مقدس در اندیشه و آثار امام خمینی (ره)
- ۴- ضرورت بهره گیری از ارزشهای دفاع مقدس در اندیشه و آثار امام خامنه‌ای (مدظله العالی)
- ۵- زمینه های شکل گیری و اهداف اردوهای راهیان نور
- ۶- نقش اردوهای راهیان نور بسیج در ترویج و زنده نگه داشتن ارزشهای دفاع مقدس
- ۷- راهکارهای تقویت اردوهای راهیان نور و استفاده بهینه از آن در ابعاد سیاسی ، فرهنگی ، نظامی و امنیتی
- ۸- آثار و پیامدهای اردوهای راهیان نور بر روی قشر جوان و نوجوان
- ۹- تاثیر اردوهای راهیان نور بسیج بر امنیت ملی پایدار و بازدارندگی همه جانبه
- ۱۰- بررسی ابعاد فرهنگی ، سیاسی و اجتماعی اردوهای راهیان نور بسیج
- ۱۱- تأثیرات و ابعاد بین المللی اردوهای راهیان نور

ویژه نامه راهیان نور

نشانی ما روی شبکه: www.hadinews.ir تلفن و نمابر نشریه: ۳۳۲۳۹۶۸۶
پست الکترونیکی: ssb110@yahoo.com E-mail: نشانی: تهران، صندوق پستی، ۱۷۸۴۵/۴۶۴

مقدمه

یکی از اقدامات بسیج که هر ساله بر گستره آن افزوده می‌شود برگزاری اردوهای راهیان نور می‌باشد، از آنجایی که این اقدام بعد از هشت سال دفاع مقدس مردم مسلمان ایران در قبال جنگ تحمیلی صدام و حامیانش علیه انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی و در راستای آن صورت می‌گیرد، شایسته است که در این رابطه به چند سؤال اساسی پاسخ داده شود، از جمله اینکه، دفاع مقدس در اندیشه سیاسی و آثار امام خمینی^(ره) و امام خامنه‌ای^(مدظله‌العالی) چگونه است؟ ضرورت بهره‌گیری از ارزش‌های دفاع مقدس در اندیشه و آثار امام خمینی^(ره) و امام خامنه‌ای^(مدظله‌العالی) چیست؟ زمینه‌های شکل‌گیری و اهداف اردوهای راهیان نور کدام است؟ تاثیر و نقش اردوهای راهیان نور بسیج در ترویج و زنده نگه داشتن ارزش‌های دفاع مقدس تا چه اندازه است؟ راه کارهای تقویت اردوهای راهیان نور و استفاده بهینه از آن در ابعاد سیاسی، فرهنگی، نظامی و امنیتی چه می‌باشد؟ آثار و پیامدهای اردوهای راهیان نور بر روی قشر جوان و نوجوان چیست؟ اردوهای راهیان نور بسیج بر امنیت ملی پایدار و بازدارندگی همه جانبه چه تأثیری بر جای می‌گذارد؟ ابعاد فرهنگی، سیاسی - اجتماعی و بین‌المللی اردوهای راهیان نور چگونه ارزیابی می‌شود؟ آنچه که در ذیل خواهد آمد پاسخ در حد بضاعت این ویژه‌نامه نسبت به سؤالات فوق می‌باشد. امید

است هادیان سیاسی، راویان و مرییان بصیرتی حاضر در اردوگاه‌ها و یادمان‌ها، بتوانند با اخلاص هرچه بیشتر مطالب تهیه شده را به نسل جدید که جویای شناخت ابعاد حماسه بزرگ دفاع مقدس (که نسل انقلابی و ولایت مدار در خلق آن نقش اساسی ایفا نموده‌اند) هستند، منتقل نمایند.

دفاع مقدس در اندیشه سیاسی و آثار امام خمینی^(ره)

در آخرین روز شهریور ماه سال ۱۳۵۹ زمانی که عراق با همکاری و همیاری دولت‌های غربی و مرتجعین منطقه از جمله اردن و عربستان به ایران حمله کرد کسی گمان نمی‌برد رهبر ۸۰ ساله انقلاب اسلامی که ۱۵ سال از عمر خود را در تبعید گذرانده و کشوری پر از مشکلات را هدایت می‌کرد بتواند با ارتشی از هم گسیخته و سپاهی نویناد جنگ را به سرانجام برساند ولی امام خمینی این رهبر الهی با اندیشه‌ای الهام گرفته از قرآن و سنت بر دفع تجاوز و فراتر از آن رفع فتنه تاکید و جنگ را تا پیروزی نهایی جبهه اسلام هدایت و راهبری کرد.

از این اشاره که بگذریم بایستی به سوال اساسی نوشتار حاضر پردازیم. امام خمینی^(ره) چگونه به جنگ نگاه می‌کردند و دفاع مقدس در اندیشه سیاسی امام چه جایگاهی داشت.

در باره دفاع مقدس و دلایل شروع و ادامه آن چندین سوال مطرح است که امام خمینی^(ره) بارها به آن پاسخ گفته‌اند.

سوال اساسی این است که چرا جنگ شروع شد؟

امام خمینی در سخنرانی‌های خود چندین دلیل را در پاسخ به این سوال مطرح می‌کنند.

۱- اسلام خواهی جمهوری اسلامی

بنیانگذار انقلاب در این زمینه می‌فرماید: اینکه میبینید عراق به ایران حمله می‌کند، علتش گرفتن چهار وجب خاک نیست، بلکه علت اصلی آن ترس آنها از حکومت اسلامی و اتحاد اسلامی است.^۱

۲- تلاش دشمن برای جلوگیری از صدور انقلاب اسلامی

حضرت امام^(ره) در یکی از سخنرانی‌های خود به این موضوع پرداخته و تاکید می‌کنند: «آنها - استکبار جهانی - می‌دانند که مردم کشورهای اسلامی در مقابلشان می‌ایستند و همچنین است مردم کشورهای غیر اسلامی که متوجه ما هستند، مثل سیاهپوستان».^۲

۳- دشمنی شیطان بزرگ با انقلاب

امام خمینی در تشریح این بند از دلایل آغاز و ادامه جنگ نیز می‌فرماید: قدرت‌های بزرگ که دستشان از مخازن بزرگ ایران کوتاه شده است و سلطه و قدرتشان با همت ملت ایران و قوای مسلح آن قطع گردیده است، اکنون به‌دست و پا افتاده اند تا با جنگ افروزی بین برادران، سلطه خود را اعاده کنند و چپاولگری خود را از سر گیرند.^۳

۴- تبانی اسرائیل و آمریکا

بنیانگذار انقلاب در این زمینه نیز تاکید می‌کنند: قدرت‌هایی که باید

^۱ - صحیفه امام، ج ۱۵، ص ۵

^۲ - صحیفه نور، ج ۱۸، ص ۱۱۲

^۳ - صحیفه نور، ج ۱۳، ص ۱۱۹

صرف برانداختن اسرائیل و نجات بیت المقدس بزرگ شود، با تباری بین شیاطین بزرگ و صهیونیسم جهانی و بین حزب بعث، صرف هجوم بر ضد مخالف سرسخت اسرائیل و آمریکا شد و می شود.^۱

نگرش امام خمینی^(ره) به دفاع مقدس

از دلایل آغاز جنگ از منظر امام خمینی^(ره) که بگذریم به این سوال می رسیم که امام به جنگ یا دفاع مقدس چگونه می نگریستند آیا از منظر بنیانگذار انقلاب دفاع بر سر تصاحب چند متر زمین بود؟ آیا با پذیرش قطعنامه دفاع خاتمه یافته تلقی می شود؟ با پذیرش قطعنامه تکلیف خون های ریخته شده چه می شود؟

پیام حضرت امام^(ره) به مناسبت پذیرش قطعنامه به همه این سوالات پاسخ می دهد. این پیام را می توان به تاکید مانیفست انقلاب نامید که در ادامه به چند بند از آن که مرتبط با موضوع دفاع مقدس و اندیشه ناب حضرت امام در این زمینه است می پردازیم.

۱- جنگ بر سر تصاحب زمین نیست (هدف دفاع مقدس، به اهتزاز در آوردن پرچم لا اله الا الله بر قلل رفیع کرامت است)

امام خمینی در پیام پذیرش قطعنامه با تاکید بر این نکته بنیادین که «ما بر سر شهر و مملکت با کسی دعوا نداریم» هدف اساسی ایران اسلامی از دفاع

^۱ - صحیفه نور، ج ۱۵، ص ۱۵۸

مقدس و دیگر سیاست‌های بنیادین را اینگونه شرح می‌دهند: ما تصمیم داریم پرچم لا اله الا الله را بر قلل رفیع کرامت و بزرگواری به اهتزاز درآوریم.

۲- یک مسلمان طالب شهادت است و زیر بار ذلت نمی‌رود

از منظر امام خمینی یک مسلمان هرگز نباید زیر بار بندگی غیر خدا برود و از این رو یک مسلم همواره باید طالب شهادت باشد «امروز روز هدایت نسلهای آینده است. کمرندهاتان را ببندید که هیچ چیز تغییر نکرده است. امروز روزی است که خدا اینگونه خواسته است و دیروز خدا آنگونه خواسته بود و فردا انشاءالله روز پیروزی جنود حق خواهد بود. ولی خواست خدا هر چه هست ما در مقابل آن خاضعیم و ما تابع امر خداییم، و به همین دلیل طالب شهادتیم و تنها به همین دلیل است که زیر بار ذلت و بندگی غیر خدا نمی‌رویم.»

۳- سازش هرگز ...

در حالی که گروهی از سیاسیون همواره بر طبل سازش با دشمنان شرق و غرب و نوکرانشان از جمله صدام تاکید می‌کردند امام خمینی این سیاست را زیر سوال می‌برند و می‌گویند: نکته مهمی که همه ما باید به آن توجه کنیم و آن را اصل و اساس سیاست خود با بیگانگان قرار دهیم این است که دشمنان ما و جهان‌خواران تا کی و تا کجا ما را تحمل می‌کنند و تا چه مرزی استقلال و آزادی ما را قبول دارند. به یقین آنان مرزی جز عدول از همه هویت‌ها و ارزش‌های معنوی و الهی‌مان نمی‌شناسند.

۴- هدف دفاع مقدس ... ایجاد جبهه متحد و قدرتمند

اسلامی - انسانی

ایجاد جبهه متحد و قدرتمند اسلامی - انسانی از منظر امام یکی از مهم‌ترین وظایف ملت مسلمان ایران بوده و هست و از این رو است که در پیام پذیرش قطعنامه تاکید می‌کنند «ما باید خود را آماده کنیم تا در برابر جبهه متحد شرق و غرب، جبهه قدرتمند اسلامی - انسانی با همان نام و نشان اسلام و انقلاب ما تشکیل شود، و آقایی و سروری محرومین و پابرهنگان جهان جشن گرفته شود.»

۱- پیروی مسلمانان از اصول تصاحب قدرت و جلوگیری از

جاه‌طلبی و فزون‌خواهی صاحبان قدرت، پول و فریب

از این منظر است که امام مسلمانان را به پیروی از اصول تصاحب قدرت دعوت می‌کنند و می‌گویند: من به صراحت اعلام می‌کنم که جمهوری اسلامی ایران با تمام وجود برای احیای هویت اسلامی مسلمانان در سراسر جهان سرمایه‌گذاری می‌کند و دلیلی هم ندارد که مسلمانان جهان را به پیروی از اصول تصاحب قدرت در جهان دعوت نکند و جلوی جاه‌طلبی و فزون‌طلبی صاحبان قدرت و پول و فریب را نگیرد.

۲- چرا جنگ ...؟

با ذکر این نکات امام به شبهاتی که در اذهان گروهی از مردم به طور آگاهانه یا ناآگاهانه در باب چرایی جنگ مطرح است پاسخ گفته و تاکید

می‌کنند: در آینده ممکن است افرادی آگاهانه یا از روی ناآگاهی در میان مردم این مسئله را مطرح نمایند که ثمره خون‌ها و شهادت‌ها و ایثارها چه شد. اینها یقیناً از عوالم غیب و از فلسفه شهادت بی‌خبرند و نمی‌دانند کسی که فقط برای رضای خدا به جهاد رفته است و سر در طبق اخلاص و بندگی نهاده است حوادث زمان به جاودانگی و بقا و جایگاه رفیع آن لطمه‌ای وارد نمی‌سازد مسلم خون شهیدان، انقلاب و اسلام را بیمه کرده است. خون شهیدان برای ابد درس مقاومت به جهانیان داده است و خدا می‌داند که راه و رسم شهادت کور شدنی نیست، و این ملتها و آیندگان هستند که به راه شهیدان اقتدا خواهند نمود و همین تربت پاک شهیدان است که تا قیامت مزار عاشقان و عارفان و دلسوختگان و دارالشفای آزادگان خواهد بود.

هر چند جنگ ظاهری با پذیرش قطعنامه از منظر امام پایان یافته تلقی می‌شود ولی وظایف ملت مسلمان ایران در این زمینه تمام شدنی نیست و از این رو است که امام به فرزندان خود توصیه می‌کنند «بغض و کینه انقلابی تان را در سینه‌ها نگه دارید، با غضب و خشم بر دشمنانتان بنگرید و بدانید که پیروزی از آن شماست»

امروز سال‌ها از پایان دفاع مقدس می‌گذرد ولی جنگ همچنان باقی است جنگ میان سازش و مقاومت... و به فرموده حضرت روح‌الله باید با غضب و خشم به دشمنان نگریست که در این صورت پیروزی نزدیک است... .

دفاع مقدس در اندیشه سیاسی و آثار امام خامنه‌ای (مدظله)

شهریور ماه سال ۱۳۵۹ با حمله عراق به خاک ایران اسلامی دفاع مقدس هشت ساله ملت ایران در برابر تجاوز دشمنان بین‌المللی آغاز شد.

حضرت آیت الله خامنه‌ای در این دوره از تاریخ انقلاب از سوی امام خمینی^(ره) خطیب جمعه تهران بوده و در حالی که ایشان به صورت مستمر در جبهه‌ها حضور داشتند هر هفته برای ایراد خطبه‌ها به تهران آمده و مردم را در جریان آخرین خبرهای مرتبط با دفاع مقدس قرار می‌دادند.

بررسی اندیشه سیاسی حضرت امام خامنه‌ای در باب دفاع مقدس بدون تورق این خطبه‌ها راه به جایی نمی‌برد.

حضرت آیت الله خامنه‌ای در اولین خطبه‌های نماز جمعه پس از آغاز جنگ تحلیل بدیعی را در باب دفاع مقدس و وضعیت ملت ایران در این راستا ارائه می‌دهند.

ایشان تاکید می‌کنند: تحلیل ما در باره جنگ این است که اسلام میدان برای جولان می‌جست این میدان به دست دشمن در مقابلش باز شد ما کسی نبودیم که به خاک عراق و یا هر خاک دیگر وارد شویم و حمله را شروع

بکنیم ولی دشمن که حمله را شروع کرد ضرب شست را به او نشان دادیم و حالا دشمن دیگر راه بازگشت ندارد.

معظم له در این خطبه‌ها وظایف ملت ایران را اینگونه شرح و بسط می‌دهند: تا وقتی که امام اشاره نفرموده اند آمادگی و به محض اجازه امام اول جهاد با جان و حرکت و پایمردی و انشاءالله پیروزی، دوم جهاد با مال و انفاق کردن در راه خدا سوم جهاد با زبان یعنی تبلیغات ۱۰

ایشان این سخنان را در خطبه‌های هفته بعد [۱۱ مهر ماه ۱۳۵۹] پی می‌گیرند و تاکید می‌کنند: مگر قرار نیست اسلام همه قدرت‌ها و سلطه‌های شیطانی و طاغوتی را سرنگون کند؟ مگر قرار نیست امت مسلمان «لتکون شهداء علی الناس» بشوند؟ مگر قرار نیست که پرچم اسلام بر فراز قله‌های انسانی و بشری به اهتزاز درآید؟ پس کی؟ چگونه و از چه راهی؟

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای ادامه می‌دهند: اگر قرار است که اسلام به پیروزی واقعی خود برسد و اگر قرار است که گردونه با ابهت اسلام به سوی مناطق مستضعف نشین روانه بشود و اگر قرار است که کاخ‌های ظلم و ستم یکی پس از دیگری سرنگون بشود این باید از یک جایی شروع بشود.

ایشان دفاع ملت ایران را ترکیبی از سه عنصر می‌خوانند و می‌گویند: جبهه جنگ ترکیبی است از سه عنصر: یک عنصر مسلمان جنگنده و مبارز، عنصر دیگر کفر مسلح و عنصر سوم حوادث و وقایعی است که بر این جنگ و بر این درگیری مترتب می‌شود.

^۱ اطلاعات، ۵ مهر ۱۳۵۹، صفحه ۶

دفاع مقدس ملت ایران دستاوردهای عظیمی نیز دارد که حضرت آیت الله خامنه‌ای با گذشت ده روز از آغاز جنگ به آنها اشاره می‌کنند. این دستاوردها عبارتند از:

۱- اثبات تسلط انقلاب بر اوضاع کشور

شاید یکی از دلایلی که صدام را ترغیب کرد به ایران اسلامی حمله کند این تصور بود که جمهوری اسلامی و انقلاب نوپا نمی‌تواند از خود دفاع کند و عراق خواهد توانست با کوچکترین فشاری بخشی از کشور را جدا و به خود ضمیمه سازد. این تصور با مقاومت ملت ایران به سراب تبدیل شد. آیت الله خامنه‌ای در این زمینه می‌فرمایند: ما دستاوردهای بزرگ از این جنگ داشته‌ایم، اول این که دشمن خیال می‌کرد انقلاب بر اوضاع کشور مسلط نیست خیال می‌کرد انقلاب در میان همه مردم رسوخ ندارد و ارتش و نیروهای مسلح و رزمنده دور از انقلابند، این جنگ به ما نشان داد که ۱- ما ارتش داریم ۲- ارتشی ما وفادار به انقلاب است ۳- ارتش ما مجهز و آماده است.

۲- روشن شدن وضعیت و ماهیت گروهک‌های مدعی و ضد انقلاب

پیش از آغاز جنگ گروهک‌هایی چون منافقین و چریک‌های فدایی خلق ادعاهای فراوانی را در مبارزه با آمریکا مطرح می‌ساختند ولی با آغاز

دفاع مقدس همه به کناری کشیدند تا شاهد سرنگونی جمهوری اسلامی به دست صدام باشند. دفاع مقدس این موهبت را داشت که مدعیان شناخته شدند. آیت الله خامنه‌ای در این زمینه نیز می‌فرماید: دوم روشن شدن وضع گروه‌های مدعی طرفداری از خلق که سعی می‌کردند این یک ساله و نیمه به جمهوری اسلامی ضربه بزنند امام در تاریخ انقلاب نوشتند که این گروه‌ها در جنگ امپریالیسم آمریکا با ایران که در صورت جنگ ایران و عراق ظاهر شده بود شرکت نکردند.

۳- اتحاد همه اقشار و نیروها

از گروهک‌های ضد انقلاب که بگذریم دفاع مقدس گروه‌های مردمی را که به درگیری‌های سیاسی روزمره مشغول بودند با یکدیگر متحد ساخت. امام خامنه‌ای به این مسئله نیز اشاره کرده و تاکید می‌کنند: اتحاد همه قشرها و نیروها سومین دستاوردی بود که آیت الله خامنه‌ای بدان اشاره کرده و ادامه دادند: دشمن می‌خواست ما را پراکنده کند و به جهت‌های مختلف بکشانند اما این حادثه الهی این دستاورد خدایی ما را از اختلاف سلیقه‌ها به کلی دور کرد.

۴- درس بزرگ به همه دولت‌های مزدور از صدام و

حامیانش

دفاع مقدس درس بزرگی نیز به صدام و حامیانش در منطقه داد او که گمان می‌کرد با مقاومتی روبرو نخواهد شد در باتلاق گرفتار شده و

خسارت‌های فراوانی را به عراق تحمیل کرد.

آیت‌الله خامنه‌ای در تشریح این دستاورد نیز می‌فرماید: دولت مزدور عراق فهمید که با چه کسی طرف است فهمید که با چه ملتی روبرو است این درسی خواهد بود برای همه دولت‌های مزدوری که امروز به عراق کمک می‌کنند.

۵- رفع خستگی و کسالت و تداوم نبرد با استکبار جهانی و سرپنجه‌های مزدور آن

رفع خستگی و کسالت پنجمین دستاورد جنگ از منظر آیت‌الله خامنه‌ای است، ایشان با توجه به پیام‌های امام تأکید می‌کنند: امام فرمودند که این جنگ، کسالت‌ها و بی‌دل و دماغ‌ها را از میان برد و این درست است ملت ما از نشستن، بی‌کار ماندن، از سکوت و سکون به فساد می‌گراید ما هدفمان هدف بلندی است پس نباید ساکت بنشینیم.

سوال دیگری که حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در این خطبه‌ها بدان می‌پردازند این است که جنگ تا چه زمانی ادامه خواهد یافت؟ از منظر ایشان «جنگ ما با عراق روزی خاتمه خواهد یافت ولی جنگ ما با استکبار جهانی و سرپنجه‌های مزدور و خبیث آن در منطقه تمام شدنی نیست.»^۱

۶- پایداری در مقابل دشمن، عامل تعیین‌کننده نتیجه جنگ

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در جبهه‌ها حضور می‌یابد و هر هفته گزارشی

^۱ جمهوری اسلامی، ۱۲ مهر ۱۳۵۹، صفحه ۱۲

از آن چه در جنگ روی داده است و وضعیت پیش رو را در خطبه‌های نماز جمعه هفته به ملت ارائه می‌دهند.

در حالی که عراق در بخشی از خاک ایران اسلامی جا خوش کرده است برخی جریان‌های سیاسی از سازش سخن می‌گویند و این درخواست با واکنش شدید آیت‌الله خامنه‌ای روبرو می‌شود.

ایشان در خطبه‌های ۲۵ مهر ۱۳۵۹ با اشاره به این درخواست‌ها می‌گویند: البته جنگ دارای ضایعه و خسارت است ولی آنچه تعیین کننده است آن است که کدام نیرو می‌تواند پایداری کند امروز دشمن در خانه ما است در خاک ما است و اگر تسلیم نشد و یا دست از تجاوز برداشت باید در این خاک دفن شود. ۱

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در خطبه‌های هفته بعد نیز به این موضوع پرداخته و تاکید می‌کنند: بعضی از دولت‌ها این روزها آتش بس را عنوان می‌کنند و به ما می‌گویند چرا تسلیم آتش بس پیشنهادی نمی‌شوید ما می‌گوئیم ای مردم دنیا ما جنگ افروز نیستیم اما تسلیم زور و تعرض و تجاوز هم نمی‌شویم دشمن به خانه ما وارد شده است و تعرض کرده است تا مادامیکه این تعرض هست آتش بس با هیچ عنوانی معنا ندارد. ۲

۱- اطلاعات، ۲۶ مهر ۱۳۵۹، صفحه ۱۲

۲- اطلاعات ۳ آبان ۱۳۵۹، صفحه ۱۰

۷- آشنایی با مکتب انسان ساز اسلام

با گذشت زمان محاسن دفاع مقدس بیش از گذشته روشن می شود و آیت الله خامنه ای در خطبه های نماز جمعه روز ۹ آبان ۱۳۵۹ به یکی دیگر از این درس ها و محاسن اشاره می کنند.

حضرت آیت الله خامنه ای شرایط پیروزی ملت مسلمان ایران بر دشمنان را تبیین کرده و می گویند: آن چه ما در جنگ به دست می آوریم نه تنها استقلال و آزادی بلکه آشنایی بیشتر ما با مکتب انسان ساز اسلام می باشد.

آینده جنگ چگونه خواهد شد؟

سوال دیگری است که امام خامنه ای در این خطبه ها به آن می پردازند و می گویند: آن چه مهم است آن است که لشکر خدا را به میدان بیاوریم و من در میدان جنگ تحمیلی که با امپریالیزم داریم لشکریان خدا را به چشم دیدم و اگر از من پرسند که آینده جنگ چیست من جواب می دهم اگر مومن باشید اگر لشکریان خدا را به میدان بیاورید یقیناً پیروزی با شما است و در این هیچ تردیدی نیست و اگر کسانی که به جبهه می روند با ایمان عمل کنند به سهولت دشمن را از سر ملت مومن و مبارز قطع خواهند کرد.^۱

بی شک در این زمینه گفتنی های زیادی است که با نگاه به سخنان رهبر عزیز انقلاب که در دفاع مقدس حضوری فعال داشتند می توان به بخشی از این گنجینه عظیم که متأسفانه به آن پرداخته نشده دست یافت.

^۱ - اطلاعات، ۱۰ آبان ۱۳۵۹، صفحه ۱۰

خطبه‌های حضرت آیت‌الله خامنه‌ای که هر هفته ایراد می‌شد و حاوی آخرین گزارش‌های جنگ بود می‌تواند در این مسیر راهگشا باشد. خطبه‌هایی که به بخشی از آن در این نوشتار اشاره و اندیشه سیاسی امام خامنه‌ای در باب دفاع مقدس و نتایج و ثمرات آن واکاوی شد.

ضرورت بهره‌گیری از ارزش‌های دفاع مقدس در اندیشه و آثار امام خمینی^(ره)

دفاع مقدس فصلی از تاریخ ایران اسلامی است که بی‌شک استفاده از تمام حرف‌ها، کلمات و صفحات این دائرةالمعارف عظیم می‌تواند ایران اسلامی را از گردنه‌های صعب العبوری که دشمنان در مقابل پای این ملت ایجاد کرده‌اند به سلامت بگذرانند.

گروهی از سیاسیون که در سال‌ها و ماه‌های پایانی دفاع مقدس بر بیهوده بودن این دفاع و تداوم آن اصرار می‌کردند با برخورد شدید و انقلابی امام خمینی مواجه شدند.

نگاهی که محاسبات را تغییر می‌دهد

بنیانگذار انقلاب دفاع مقدس را نه برای تصاحب چند متر خاک که جنگ جهانی اسلام و کفر می‌دانستند و رژیم بعث صدام را نماینده جهان‌خواران بین‌المللی؛ نگاهی چنین به صحنه کارزار همه محاسبات را تغییر می‌دهد و ملتی که در چنین جبهه‌ای جانفشانی می‌کند در تاریخ می‌ماند و نامش بر جریده عالم ثبت می‌گردد.

امام خمینی در «منشور روحانیت» ثمرات دفاع مقدس را بر می‌شمرد و بر ضرورت بهره‌گیری از این حسنات تاکید می‌کند.

تجلی ارزش‌های دفاع مقدس در اسلام‌خواهی ملل جهان

در بخشی از این پیام تاریخی می‌خوانیم «جنگ ما جنگ حق و باطل بود و تمام‌شدنی نیست، جنگ ما جنگ فقر و غنا بود، جنگ ما جنگ ایمان و رذالت

بود و این جنگ از آدم تا ختم زندگی وجود دارد. چه کوتاه‌نظرند آنهایی که خیال می‌کنند چون ما در جبهه به آرمان‌نهایی نرسیده‌ایم، پس شهادت و رشادت و ایثار و از خودگذشتگی و صلابت بی‌فایده است! درحالی که صدای اسلام‌خواهی آفریقا از جنگ هشت ساله ماست. علاقه به اسلام‌شناسی مردم در آمریکا و اروپا و آسیا و آفریقا یعنی در کل جهان از جنگ هشت ساله ماست.»
از منظر امام خمینی^(ره) جنگی که در آخرین روز شهریور ماه سال ۱۳۵۹ آغاز شد جنگ فقر و غنا، جنگ ایمان و رذالت بوده و این جنگ از آدم تا ختم زندگی وجود دارد و از این رو باید از ارزش‌های این جنگ دائمی بهره‌ها گرفت و اجازه نداد ملت مقاومی که ابرقدرت‌ها را به زانو در آورده است در کوران حوادث و فشارهای بین‌المللی دلسرد شود.

بزرگ‌ترین ارزش دفاع مقدس؛ شهادت‌طلبی

شاید بزرگ‌ترین ثمره دفاع مقدس روحیه شهادت‌طلبی باشد. روحیه‌ای که نوجوان‌هایی چون شهید فهمیده را تقدیم آرمان‌های اسلام و انقلاب کرد. امام خمینی در این زمینه می‌فرمایند: ما بندگان خدا هستیم و در راه او حرکت می‌کنیم و پیشروی می‌کنیم. اگر شهادت نصیب شد، سعادت است و اگر پیروزی نصیب شد، سعادت است.^۱

همین فرهنگ شهادت‌طلبی در بین مؤمنان و مجاهدان صدر اسلام بود که خواب را از چشمان مشرکان و کافران گرفته بود و از آنان مردانی پولادین، عاشق شهادت و شجاع ساخته بود و همین، موجب رعب و هراس دشمنان شده بود، به گونه‌ای که با وجود نفرات و تجهیزات فراوان، از مقابله با نیروهای اسلام می‌ترسیدند.

^۱ - صحیفه امام، جلد ۱۷، صفحه ۳۶

ایجاد روحیه شهادت طلبی و ایثار، به این دلیل در فضای مملو از معنویت در جبهه‌ها طبیعی و منطقی بود که بهره‌گیری نظام از مفاهیمی نظیر عاشورا و امام حسین^(ع) در حد اعلا می‌توانست پیروان را به گذشتن از جان خویش رهنمون سازد.

از روحیه شهادت طلبی و ثمرات آن برای ملت مسلمان ایران از منظر امام که بگذریم به استفاده از ارزش‌های دفاع مقدس برای اعتلای کشور می‌رسیم.

وظیفه هنرمندان در بهره‌گیری از ارزش‌های انقلاب و دفاع

مقدس

امام خمینی^(ره) در یکی از پیام‌های خود با اشاره به شهادت هنرمندان در جبهه‌های جنگ به هنر اصیل می‌پردازند و تاکید می‌کنند: خون پاک صدها هنرمند فرزانه در جبهه‌های عشق و شهادت و شرف و عزت سرمایه زوال‌ناپذیر آنگونه هنری است که باید، به تناسب عظمت و زیبایی انقلاب اسلامی، همیشه مشام جان زیبا پسند طالبان جمال حق را معطر کند. تنها هنری مورد قبول قرآن است که صیقل‌دهنده اسلام ناب محمدی - صلی الله علیه و آله و سلم - اسلام ائمه هدی - علیهم السلام - اسلام فقرای دردمند، اسلام پابرهنگان، اسلام تازیانه خوردگان تاریخ تلخ و شرم‌آور محرومیت‌ها باشد. هنری زیبا و پاک است که کوبنده سرمایه‌داری مدرن و کمونیسم خون‌آشام و نابود کننده اسلام رفاه و تجمل، اسلام التقاط، اسلام سازش و فرومایگی، اسلام مرفهین بی‌درد، و در یک کلمه "اسلام آمریکایی" باشد.^۱

از این منظر هنرمندان رسالت عظیمی در بهره‌گیری از آن چه دفاع مقدس در اختیار ملت ایران گذاشته است دارند. امام خمینی خون پاک هنرمندان شهید

^۱ - پیام به هنرمندان - روح الله الموسوی الخمینی - جلد ۲۱، صص ۱۴۵

را سرمایه زوال ناپذیری می‌دانند که باید از آن برای شناساندن اسلام ناب محمدی و نیز کوییدن کفار و منافقین بهره‌ها برد.

وصیت نامه شهدا را بخوانید...

البته این تنها هنرمندان نیستند که مخاطب امام خمینی برای استفاده از ارزش‌های دفاع مقدس قرار گرفته‌اند ایشان بر علما و روحانیون نیز نهیب می‌زنند و از آنان می‌خواهند وصیت نامه شهدا را بخوانند.

بنیانگذار انقلاب در این زمینه می‌فرمایند: این وصیت نامه‌هایی که این عزیزان می‌نویسند مطالعه کنید، پنجاه سال عبادت کردید و خدا قبول کند، یک روز هم یکی از این وصیت نامه‌ها رو بگیرید و مطالعه کنید و فکر کنید.^۱

مطالعه وصیت‌نامه‌های شهدا که از ثمرات ماندگار دفاع مقدس است و تدبیر در آن می‌تواند آدمی را از گرفتار شدن در چنگال غرور و سقوط در گرداب غفلت‌ها نجات دهد و چه بسا اگر مدیران و مسئولان نظام اسلامی این وصیت نامه‌ها را می‌خواندند و از خرمن حکمت‌های نهفته در این وصیت نامه‌ها توشه‌ها بر می‌چیدند امروز مشکلاتی چنین بزرگ در عرصه‌های فرهنگی و ... نداشتیم. بی‌شک کسانی که دست به فسادهای عظیم اقتصادی و فرهنگی می‌زنند از وصیت‌نامه‌های شهدا و آن چه در جبهه‌های جنگ گذشته است بی‌خبرند و یا خود را به غفلت زده‌اند و از این رو خواندن این وصیت نامه‌ها می‌تواند غافلان را بیدار سازد.

به امید آن روز که مدیران کشورمان شرمند هزاران هزار شهید و جانبازی که بر خاک‌های تفتیده خوزستان و جبهه‌های غرب بر زمین ریخته شده است نباشند.

---

^۱ - همان

ضرورت بهره‌گیری از ارزش‌های دفاع مقدس در اندیشه و آثار امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

دفاع مقدس گنجینه بی‌پایانی است که می‌توان از خرمین آن خوشه‌ها چید. هشت سال دفاع ملت ایران در مقابل رژیم بعث عراق که به نمایندگی از قدرت‌های جهانی به آب و خاک ایران تجاوز کرده بود درس‌های آموزنده فراوانی دارد که در ضرورت بهره‌گیری از آن شکی نیست. رهبر معظم انقلاب در طول دوران پس از انقلاب بارها بر این ضرورت تاکید کرده‌اند.

امام خامنه‌ای تاکید می‌کنند: برای حوزه‌ی هنر کشور، یکی از مهم‌ترین جلوه‌گاه‌ها، دوره جنگ تحمیلی بر ما و دوره دفاع مقدس بوده و هنوز هم هست؛ باید از این استفاده کرد.^۱

توصیه‌های حضرت امام خامنه‌ای به هنرمندان، شعرا، نویسندگان، صنعتگران و مسئولان نظام در استفاده از ارزش‌های دفاع مقدس نکات به یادماندنی و قابل تحلیل فراوانی را در اختیار محققین و پژوهش‌گران می‌گذارد که در ادامه به گوشه‌ای از این نکات ارزنده در چهار حوزه نویسندگی، شعر، سینما و مدیریت فرهنگی می‌پردازیم.

---

^۱ - بیانات در دیدار جمعی از پیشکسوتان جهاد و شهادت و خاطره‌گویان دفتر ادبیات و هنر

رسالت نویسندگان

در طول دفاع مقدس بسیاری کوشیدند تا ارزش‌هایی که ملت ایران برای رسیدن به آن می‌جنگید به بوته فراموشی سپرده شود. با پایان یافتن جنگ بر شدت این تلاش‌ها با تعبیری چون گذر زمان و نیز دوران صلح و دوستی و تنش زدایی افزوده شد.

حضرت آیت الله خامنه‌ای با اشاره به این تلاش‌ها به وظیفه نویسندگان در این عرصه پرداخته و می‌فرماید: آنچه من توصیه می‌کنم به همه ... [این است که] نگذارید [اینها] به دست فراموشی سپرده بشود. از اولی که این دفاع مقدس شروع شد و آن حماسه عظیم با نفس گرم امام بزرگوار خلق شد و این جوان‌ها سرازیر پانشاخته رفتند، همه‌ی دست‌های شیطانی در صدد بودند که نگذارند زیبایی‌ها و شکوه این حادثه منعکس بشود، همه؛ سعی‌شان این بود که نگذارند آن عظمتی که در این کار بود، منعکس بشود.

امام خامنه‌ای ضرورت بهره‌گیری از ارزش‌های دفاع مقدس در بعد هنر را این‌گونه مورد تصریح و تاکید قرار می‌دهند: خیلی از عظمت‌ها را انسان‌ها تا نزدیک نباشند، تا لمس نکنند، یا لااقل با یک شیوه‌ی هنری از آن مطلع نشوند، نمی‌توانند هم آن قضایا را بفهمند. بعدها هم همین جور؛ در طول این سال‌های بعد از جنگ - این بیست و پنج سالی که از خاتمه جنگ تا امروز گذشته - خیلی‌ها تلاش کردند که نگذارند این حماسه‌ها زنده بشود. شماها عکس این عمل کنید؛ نقطه مقابل این عمل کنید. شما هم که خودتان آنجاها بودید، بگویید؛ بگذارید این نوشته‌ها همدیگر را تقویت کند.^۱

^۱ - بیانات در دیدار راوی، نویسنده و برخی از دست‌اندرکاران کتاب لشکرخوبان، ۱۵ مهر

وظیفه شاعران

برای شناساندن ارزش‌های دفاع مقدس علاوه بر نویسندگان شعرا نیز وظیفه خطیری دارند.

هر چند روشنفکری بیمار تلاش دارد رسالت شعر را به ابتذال بکشاند ولی شعرا اگر به آنچه خدا به آنان عطا کرده است به درستی بیندیشند از هنر خود هرگز در راه‌های لغو و بیهوده بهره نمی‌گیرند.

امام خامنه‌ای در این باب می‌فرماید: این نعمت را نباید کفران کرد. شکرانه‌ی این نعمت این است که انسان با این قریحه یک چیزی بیاورد وسط و به انسان‌ها و افکار عرضه کند که برای آنها مفید باشد. نه اینکه من بخواهم خشک و جامد بگویم؛ با قطع نظر از سود و استفاده مستمع، شاعر به فکر دل خودش نباشد و حرف دل و احساسات خودش را نگوید؛ نه، اشکالی ندارد؛ یعنی بنا بر این نیست که ما سخن گفتن شاعر از دل و برای دل خود را نفی کنیم؛ لیکن می‌خواهیم این را بگوییم که در مقام تقویم و ارزیابی، اگر بناست شعر محتوایی داشته باشد، بهترین محتواها همین محتواهای شعر دینی و شعر مذهبی است با عرض وسیع و گسترده‌ای که دارد.

ایشان در ادامه از این که در شعر آئینی به دفاع مقدس کم پرداخته می‌شود گلایه کرده و می‌فرمایند: به برخی از موضوعات در شعرهای آئینی کم پرداخته می‌شود؛ از جمله موضوعات مربوط به مسائل انقلاب، مسائل جنگ و دفاع مقدس. البته در یک دوره‌ای خیلی خوب بود... الان جای این اشعار خالی است. هشت سال دفاع مقدس از لحاظ زمانی هشت سال بود، اما از لحاظ استمرار معنوی و فکری و فرهنگی ممکن است قرن‌ها ادامه داشته باشد. حماسه‌ای که در دفاع مقدس به وجود آمد، انگیزه‌ای که پشت سر این

حماسه وجود داشت، ریز حوادثی که در این مدت اتفاق افتاد، اینها چیزهایی نیست که در ظرف ده سال و پانزده سال و بیست سال تمام شود. یکی از امانتدارها شما هستید؛ باید این امانت را حفظ کنید، باید منتقل کنید.^۱

صنعت سینما و ارزش‌های دفاع مقدس

حضرت آیت الله خامنه‌ای به صنعت سینما در شناساندن ارزش‌های دفاع مقدس و ضرورت تلاش در این عرصه اعتقاد راسخی دارند.

از این منظر می‌توان ارزش شهیدانی چون آوینی را در نگاه امام خامنه‌ای به تحلیل نشست و دانست که ایشان چرا به این هنرمندان ارزشی بها می‌دهند. رهبر معظم انقلاب در مصاحبه‌ای با تهیه کنندگان مجموعه روایت فتح به این مسأله اشاره و تصریح می‌کنند: آن قسمت مستندسازی که من اصرار داشتم باقی بماند، به خاطر نقش ویژه‌ی آن در حفظ فضای جنگ در کشور است. نه این که بخواهیم القای حالت جنگی بکنیم. الان که عملاً جنگ نیست. لکن ما می‌خواهیم نگذاریم آن احساسات و حالتی که در دوران جنگ بود، از حافظه‌ها زوده شود. باید ببینید در هر زمان چه چیز مناسب است و آن را تهیه کنید. اگر بتوانید مستندسازی را ادامه دهید، به نظر من کار مهم و خوبی است. البته در مستندسازی، نقش کلام همان کاری که خود مرحوم شهید آوینی می‌کرد خیلی مهم است. هم نوشتار و هم بیان آن نوشتار، بسیار بسیار مهم است. اگر نکته‌گویی‌های او نبود، خیلی از منظره‌ها

^۱ - بیانات در دیدار جمعی از شعرای آئینی، ۲۵ خرداد ۱۳۹۰

اصلاً معنی نداشت^۱

وظیفه مدیران و کارگزاران فرهنگی

کارگزاران و مدیران فرهنگی کشور باید تمام تلاش خود را در شناساندن ارزش‌های متعالی دفاع مقدس به مردم و نیز جهانیان مصروف دارند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در یکی از دیدارهای خود با مدیران فرهنگی بر این نکته تاکید کرده و می‌فرمایند: این هشت سال دوره دفاع مقدس، شامل هزاران هزار حادثه است. من می‌خواهم این را از جامعه فرهنگی و هنری کشور مطالبه کنم که از این هزاران هزار حادثه، لااقل یک فهرست تهیه کنند. بشینند فکر کنند و در حوادث جنگ، دقت نظر هنرمندانه به خرج دهند؛ یک فهرست از این حوادث به وجود آورند؛ بعد این را بگذارند در قبال کارهای هنری‌ای که تا امروز درباره‌ی جنگ شده است - که البته بسیار هم ارزشمند است - ببینند که چقدر از این فهرست را ما پُر کرده‌ایم. من اعتقادم این است که اگر این کار صورت گیرد، خواهیم فهمید که ما یک هزارم آنچه را که درباره این جنگ می‌باید تبیین کرد و می‌توان تبیین و موشکافی کرد، هنوز بیان نکرده‌ایم!^۲

بی‌شک پرداختن به نظرات و اندیشه‌های رهبر فرزانه انقلاب در حوزه دفاع مقدس و وظیفه آحاد ملت در این عرصه به مجالی بیش از این نیاز دارد ولی کوتاه سخن اینکه اگر ملتی می‌خواهد قله‌های شرف و عزت را فتح

^۱ - مصاحبه با تهیه‌کنندگان مجموعه روایت فتح، ۱۱ شهریور ۱۳۷۲

^۲ - بیانات در دیدار جمعی از مدیران و فعالان فرهنگی دفاع مقدس، ۶ مهر ۱۳۷۹

کند چاره‌ای جز مقاومت ندارد و ملت ایران در این وادی تاکنون کم نگذاشته است. بهره‌گیری از آن چه در طول دفاع مقدس نصیب ملت ایران شد در مدیریت فرهنگی کشور می‌تواند بر بسیاری از مشکلات و معضلات فرهنگی خط پایان بکشد.

امید است مسئولان با درک این واقعیت به رسالت خود در ترویج ارزش‌های دفاع مقدس عمل کنند.

زمینه‌های شکل‌گیری و اهداف اردوهای راهیان نور

حضور آحاد مردم برای دفاع از کیان انقلاب اسلامی ایران در جبهه‌های نبرد یکی از مردمی‌ترین جنگ‌ها را رقم زد و این اقدام عمومی باعث شد تا ارتباط عمیق و پیوسته‌ای بین جنگ و زندگی مردم به وجود آید. به روشنی قابل پیش‌بینی بود که این رابطه با پایان یافتن نبرد نه تنها گسسته نخواهد شد بلکه با اشتیاق حضور مردم برای بازدید از مناطق عملیاتی و جبهه‌های نبرد تداومی تاریخی خواهد یافت.

۱- تاریخچه و ریشه‌های شکل‌گیری راهیان نور

به علت ماهیت مردمی نبرد هشت ساله دفاع مقدس، در طول سال‌های جنگ نیز به ویژه پس از انجام عملیات‌های غرورآفرین ثامن‌الائمه، طریق‌القدس، فتح‌المبین و بیت‌المقدس و آزادسازی سرزمین‌های اشغالی در شمال خوزستان در سال ۱۳۶۱، عده‌ای از خانواده‌های شهدا، مدیران ارشد نظام و نمایندگان مجلس شورای اسلامی به بازدید از این مناطق شتافتند. حضور محدود مردم به همراه هیأت‌های سیاسی، خبرنگاران و گروه‌های امدادگر جهادسازندگی در مناطق عملیاتی مشهود بود. این حضور به دلیل وجود آتش توپخانه و تداوم نبرد قابل گسترش نبود و لذا تحت عناوین «بازدید از رزمندگان اسلام» یا «دیدار با رزمندگان اسلام» برگزار می‌گردید.

پس از پایان یافتن جنگ و خاموش شدن آتش توپخانه‌ها، اشتیاق آحاد مردم برای بازدید مناطق عملیاتی فزونی گرفت، ولی به دلیل آلوده بودن مناطق

وسیع‌تری از میهن اسلامی به مین و مواد منفجره در مرزهای جنوب و غرب و حالت نه جنگ و نه صلح با عراق و به دلیل مسائل امنیتی هنوز زمینه مناسب برای حضور گسترده اقشار مختلف مردم فراهم نشده بود.

مقدمات این حضور را اقدام گسترده و ارزنده‌ای فراهم نمود که تحت عنوان «تفحص شهدا» برای بازیابی پیکر رزمندگان شهید انجام می‌شد. پیدا شدن بدن‌های پاک شهدا در مناطق عملیاتی بویژه در مناطقی که عملیات‌های گسترده‌ای چون کربلای ۵، والفجر مقدماتی، والفجر انجام شده بود و تشییع گسترده آنها در شهرهای مختلف کشور موجب افزایش اشتیاق مردم بویژه خانواده‌های شهدا و ایثارگران برای بازدید از مناطق جنگی شد. در سال‌های ۷۱ الی ۷۷ به علت آنکه تقریباً قسمت‌های زیادی از مناطق آلوده پاکسازی شده و پیکرهای مطهر شهدا جهت دفن در نقاط مختلف در شهرها تشییع شده بود، گروه‌های داوطلب در قالب کاروان‌های محدود بویژه در ایام تعطیلات نوروز برای بازدید از مناطق عملیاتی به استان خوزستان روی آوردند.

سرآغاز و نقطه عطف این بازدیدها حضور سبز و فراموش نشدنی مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در سال ۱۳۷۶ در گلزار شهدای هویزه و سپس در منطقه عملیاتی شلمچه در تاریخ ۷۷/۱/۹ و بازدید معظم‌له از یادگان دوکوهه در فروردین ماه ۱۳۸۱ می‌باشد. حضور رهبر معظم انقلاب در تعطیلات عید در مناطق عملیاتی اقدام بسیار شایسته‌ای بود تا به خوبی نشان دهد که یاد و خاطرات هشت سال دفاع مقدس نه تنها در سینه مردم بلکه در بالاترین سطح ممکن، زنده و جاوید خواهد ماند.

اصطلاح «راهیان نور» از سال ۱۳۷۷ به طور عمومی در سطح جامعه مطرح شد. هر چند کاروان‌های اعزامی برای بازدید از مناطق عملیاتی پیش از این عناوین دیگری مانند «راهیان سرزمین عشق»، «راهیان سرزمین نور» و «کاروان

زیارتی کربلای ایران» را برای خود برگزیده بودند ولی اطلاق عمومی «راهیان نور» جلوه و ماندگاری خاصی پیدا کرد.

حضور گسترده مردم در تعطیلات ایام نوروز که ارقام میلیونی را برای آمار بازدید کنندگان نشان می‌داد، موجب گردید تا در سال ۱۳۸۱ با تشکیل یک کمیسیون عالی در بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس مرکب از نمایندگان ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ستاد کل نیروهای مسلح و وزارتخانه‌ها و نهادهای ذیربط با سازماندهی کمیته‌های گوناگون برای «راهیان نور» سیاست‌گذاری و تعیین خط مشی کلی در زمینه‌های مختلف به عمل آید.

همه‌ساله با نزدیک شدن به ایام پایانی سال و آغاز سال جدید خیل عظیمی از امت غیور و قدرشناس کشورمان در قالب کاروان‌های راهیان نور عازم مناطق عملیاتی و مرزی می‌شوند تا از نزدیک در سرزمین‌های حماسه و ایثار که روزی شاهد سلحشوری و دلدادگی فرزندان غیور این مرز و بوم بوده است، حضور یافته و تجسم آن همه عشق و ایثار را در آئینه این سرزمین‌های نورانی برای خود مجسم و گرد و غبار از چهره بزدایند. می‌روند تا زنگار حریم دل را در حریم یار و کربلاهای ایران بزدایند و سال جدید را با ترنم بهار دل انگیز حسینی و برکت خاک مقدس جبهه‌ها آغاز نمایند.

۲- اهداف اردوهای راهیان نور

بازسازی کامل لحظه‌ها و صحنه‌های دفاع مقدس به منظور حفظ، تحکیم، تعمیق، انتقال، توسعه و تداوم فرهنگ ایثار و مقاومت و آثار وقایع حماسی و حماسه‌سازان دوران دفاع مقدس مهم‌ترین هدف اردوهای راهیان نور است. اهداف دیگر اردوهای راهیان نور عبارتند از:

- آشنایی نسل جوان و نوجوان با فرهنگ دفاع مقدس؛

- معرفی الگوها و اسطوره‌های ارزشی دفاع مقدس برای نسل حاضر؛
- تحکیم پیوند ارزشی و فرهنگی نسل جوان دوران دفاع مقدس با نسل جوان امروز (گفتگوی نسل‌ها)؛
- معرفی و حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس؛
- تبیین عزت، عظمت و اقتدار ملت ایران در برابر استکبار جهانی؛
- ثبت، ضبط و انتقال ارزش‌های پرشکوه دفاع مقدس برای تمامی نسل‌ها؛
- آشنا نمودن نسل جوان با فلسفه جهاد با توجه به مقتضیات زمان؛
- حفظ و ارتقاء روحیه جهاد، ایثار و استکبارستیزی در جامعه مخاطب؛
- تجدید خاطرات حماسه رزمندگان و دستاوردهای دوران دفاع مقدس؛
- زنده نگه داشتن نام و یاد شهدا، ایثارگران و تحکیم پیوند ارزشی و فرهنگی نسل جوان؛
- مقابله با جنگ نرم دشمن از طریق الگودهی و معرفی جلوه‌های عینی ایثار، مقاومت و شهادت؛
- تبیین عزت، عظمت و اقتدار ملت ایران در برابر استکبار جهانی به سرکردگی آمریکای جنایتکار و سرسپردگان منطقه‌ای آنها؛
- بیان شرایط سخت جنگ و ایستادگی در مقابل هجوم دشمن به منظور تقویت روحیه جهاد و شهادت؛
- بازدید از مناطق عملیاتی جنوب و غرب کشور و مشاهده عینی آثار جنگ در آخرین نقطه مرزی کشور؛
- معرفی و تبیین نقش جوانان در دفاع مقدس و تکلیف جوانان امروز در فرماندهی جنگ نرم دشمن؛
- ارائه الگوهای برتر و دست یافتنی در بین نسل جدید؛
- تبیین آثار و برکات دفاع مقدس در عرصه داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی.

نقش اردوهای راهیان نور بسیج در ترویج و زنده نگه داشتن ارزش های دفاع مقدس

هیچ مقطعی از تاریخ چند هزار ساله ایران، به اندازه دوران دفاع مقدس ارزش های ملی و میهنی و دینی ایرانی متبلور نگردید. ارزش های دفاع مقدس علاوه بر اینکه از تنوع و لطافت خاصی برخوردارند، دارای پایداری و ثبات ویژه ای نیز می باشند و این به دلیل ویژگی های منحصر به فرد دوران دفاع مقدس است. در این مورد شواهد بسیاری را می توان بیان کرد که اصرار نوجوانان برای اعزام به جبهه ها یکی از این موارد است. به تصویر کشیدن این صحنه های زیبا، آن هم برای کسانی که در آن لحظات حساس و تاریخی وجود نداشته اند، رسالتی عظیم است. این ضرورت عمدتاً شکل دهی تجربیاتی است که منجر به تغییرات مطلوب رفتاری در نسل های امروز و آینده می شود.

اردوهای راهیان نور می تواند باعث زنده نگه داشتن یاد شهیدان و یادآوری ایشار و گذشت رزمندگان در هشت سال دفاع مقدس شود. ارزش های نظام جمهوری اسلامی و ارزش هایی که امام خمینی^(ره) به مدد اسلام در کشور جاری ساخت باید به نسل های بعدی منتقل شود. اردوهای راهیان نور ویژگی هایی دارد که به خودی خود می تواند نقش بسزایی در ترویج و زنده نگه داشتن ارزش های دفاع مقدس داشته باشد. برخی از این

ویژگی های شاخص اردوهای راهیان نور عبارتند از:

- بازدید از آثار بجا مانده از دوران دفاع مقدس
- آشنایی با محورهای عملیاتی دفاع مقدس
- آشنایی با سرداران، فاتحان و شهدای دفاع مقدس
- شرکت در رزم ها و عملیات های نمادین
- احیای تفکر والای دفاع مقدس و فرهنگ بسیجی
- ایجاد آمادگی روحی جوانان در قالب اردوهای نظامی
- تکریم از مقام والای شهدا و حماسه سازان دفاع مقدس
- معرفی اسوه های مقاومت و ایثار در دفاع مقدس
- ایجاد احساس خودباوری مذهبی و ملی در دانش آموزان
- ارائه و معرفی جلوه های زیبای ارزش های دفاع مقدس در وصیت نامه های شهدا
- تشویق و دعوت به تحقیق و بررسی در کتب و مقالات مربوط به ارزش های دفاع مقدس
- تحلیل تاریخی دفاع مقدس و تشریح علل وقوع آن
- بررسی و توضیح دیدگاه امام و رهبری در مورد ارزش های دفاع

مقدس

- تشریح و توضیح ابعاد سیاسی ارزش های دفاع مقدس
- تشریح و توضیح ابعاد اجتماعی ارزش های دفاع مقدس
- تشریح و توضیح ابعاد فرهنگی ارزش های دفاع مقدس
- تشریح و توضیح ابعاد دینی و مذهبی ارزش های دفاع مقدس

- ملاقات با فرماندهان و رزمندگان دفاع مقدس

پژواک صدای شهیدان در عملیات و مأموریت‌های مرزی و مقابله با دشمن بعثی هنوز در مناطق و یادمان‌های دفاع مقدس طنین‌انداز است و بعد از گذشت ۲۵ سال از جنگ تحمیلی به نسیم روح‌بخشی تبدیل شده که با حضور کاروان‌های راهیان نور امکان شکوفایی غنچه‌های ایثار و شهادت فراهم خواهد شد. حضور مردم در یادمان‌ها و مناطق به جای مانده از حماسه‌های رزمندگان، فرصت مغتنمی برای آشناسازی آنان با روحیه شهادت‌طلبی و کمک به هم‌نوع را در اذهان زنده کرده و تجسم می‌بخشد. امروز دیگر مردم نمی‌پرسند خرمشهر چگونه اشغال شد بلکه عشق و محبت و حماسه رزمندگان ما در عملیات بیت المقدس به صورت یادگاری و ارزش غیرقابل انکار، سینه به سینه نقل و به دیگران منتقل می‌شود و این بهترین ثمره حضور کاروان‌های راهیان نور در خوزستان است.

عملیاتی شدن برنامه فرهنگی ارزشی راهیان نور برای حفظ آثار و برکات گنجینه تمام‌نشدنی دفاع مقدس و در راستای حفاظت از این ارزش‌های گرانقدر بوده است. همه‌ساله وقتی به روزهای پایانی سال نزدیک می‌شویم بهار خوزستان زودتر از دیگر نقاط کشور آغاز می‌شود و عطر خلوص و ایثار با راه افتادن کاروان‌های مردمی «راهیان نور» بر دامن دشت‌های مناطق جنگی دوران دفاع مقدس وزیدن می‌گیرد. یادمان‌های دفاع مقدس و مشهد شهیدان سال‌های جنگ تحمیلی اکنون به یک آوردگاه بزرگ فرهنگی - اجتماعی تبدیل شده است؛ به گونه‌ای که مردم، بویژه جوانان و نوجوانان با حضور در این مکان‌های مقدس و خاکریزهای خط

مقدم جبهه فرهنگی و نبرد با دشمن با تجدید روحیه‌ای مضاعف، سال
جدیدشان را آغاز می‌کنند.

راه کارهای تقویت اردوهای راهیان نور و استفاده بهینه از آن در ابعاد سیاسی، فرهنگی، نظامی و امنیتی

جامعه امروز ما نیاز ویژه‌ای به تغذیه فرهنگ غنی اسلام دارد که کاروان‌های راهیان نور و سفرهای زیارتی به مناطق جنگی جنوب و غرب کشور می‌تواند تا حدود زیادی این مهم را یاری رساند. اگر در برنامه‌ریزی اردوهای راهیان نور با دقت و نگاه ویژه به مقوله فرهنگ برخورد شود، قطعاً می‌تواند تأثیرات شگرفی بر فضای عمومی جامعه داشته باشد. راهیان نور می‌بایست به عنوان یک فرهنگ در جامعه اسلامی نهادینه گردد. همانطور که مقام معظم رهبری بارها تأکید فرمودند، مناطق عملیاتی هشت سال دفاع مقدس، سرزمین‌های مقدسی است که حضور در آنان می‌تواند روح انسان را از بدی‌ها و ناپاکی‌ها دور سازد. مناطق عملیاتی که در دورانی نه چندان دور معرکه تقابل حق و باطل بوده است، امروز برای اهل معرفت به مثابه نقطه‌ای از بهشت است که از آن عطر معنویت و انسانیت به مشام جان می‌رسد. لکن متأسفانه پتانسیل فرهنگی راهیان نور از نگاه برخی مسئولان و متولیان فرهنگی مغفول مانده است، که ای کاش مسئولین فرهنگی به اهمیت آن پی برده و در برگزاری چنین کاروان‌هایی خادمان شهدا را یاری رسانیده و از کمک‌های مادی و معنوی خود دریغ نمی‌کردند. این سفر معنوی و خاطره‌انگیز فراز و نشیب‌هایی نیز دارد که گفتن آن موجب تشویق و ترغیب دست‌اندرکاران اردوهای راهیان نور و خادمان شهدا و نیز موجبات حل

مشکلات و رفع نواقص چنین برنامه هایی را فراهم می آورد.

۱- راویان و روایتگری

روایتگری یکی از مهم ترین فعالیت های فرهنگی اردوهای راهیان نور به شمار می رود. در خصوص راویان و محتوای روایت رعایت نکات زیر ضروری به نظر می رسد:

- بی گمان همه زائران حضور یک راوی که خود در متن حوادث دفاع مقدس حضور داشته و تمام آنچه می گوید را با تمام وجود خود لمس کرده را در کاروان خود ترجیح می دهند به کسانی که هرگز جبهه های جنگ را در زمان جنگ ندیده و شاید خود جنگ را هم درک نکرده باشند. برای دل هایی که به قصد زنده شدن به کاروان های راهیان نور قدم می گذارند، اشک های یک راوی که از شهادت هم رزم خود می گوید به تنهایی بارزش تر است از هزاران مطلبی که از روی کتاب ها «حفظ» کرده باشند و از «حفظ» بخوانند.

- گاهی مشاهده می شود، معرفی مناطق عملیاتی و روایت مسائل جغرافیایی و دستاوردهای نظامی بیش از معنویت و سیره عملی شهدا مورد توجه قرار می گیرد، در حالی که این اطلاعات در حاشیه قرار دارد.

- با توجه به اینکه اکثر زائرین مناطق جنگی از قشر نوجوان و جوان جامعه هستند، مسئولین راهیان نور می بایست راویان آموزش دیده و روحانیون توانمند در انتقال سیره عملی شهدا را به کاروان ها تزریق کرده تا نوجوانان و جوانان بدانند که به کجا آمده اند و اساسا علت حدوث جنگ تحمیلی و چه اعتقاد و بینشی باعث این جانفشانی ها گردیده و ما چگونه

می‌توانیم راه شهدا را ادامه دهیم و نباید بصیرت‌دهی به زائران فقط خلاصه در بسته‌های فرهنگی شود.

- یکی از آسیب‌های مکرر در اردوهای راهیان نور این است که زائر جوان در پایان اردو احساس می‌کند هر چه خوبی است متعلق به شهدا است و شهدا دست‌یافتنی نیستند، این در حالی است که هدف اصلی از آشناسازی جوانان با مفاهیم ایثار و شهادت، معرفی شهدا به عنوان الگوی دست‌یافتنی و ایجاد نشاط معنوی و درس‌آموزی از مکتب شهیدان و پیاده کردن سیره عملی شهدا در زندگی است.

- نکته حائز اهمیت دیگر اینکه نمی‌توان منکر ضرورت و تأثیر احساسات در انس نسل جوان با شهدا شد؛ اما با کمترین تحقیق و تعقل می‌بایم که شور و احساسات ممکن است پس از بازگشت به شهر و دیار و قرار گرفتن در فضای متفاوت، به راحتی از بین برود و آنچه در اذهان جوانان ماندگار و باقی می‌ماند آن مطالب و باورهایی است که بر اساس منطق و استدلال مأخوذ از معارف دینی به دست آورده است.

- تجربه‌ای که بارها مورد تأکید بزرگان روایتگری قرار گرفته این است که بیان خاطرات شهیدانی که از نظر شاخصه‌هایی چون سن، جنسیت، جغرافیا، قومیت، شغل، تحصیلات و... با مخاطب ما وجه اشتراک دارند، جذابیت و تأثیرگذاری بیشتری برای مستمعین در پی خواهد داشت.

- همان آفاتی که در روایت تمام حوادث و واقعیات بزرگ و شکوهمند انقلاب اسلامی وارد است در روایت هشت سال دفاع مقدس نیز وجود دارد. پرهیز از غلو، دقت و سخت‌گیری برای واردنشدن کمترین انحراف در نقل‌ها از مرز صداقت و پرهیز از سطحی‌شدن روایت‌ها و در نتیجه سطحی‌بار آوردن

مخاطب از موارد دیگری است که باید راویان در روایتگری رعایت نمایند.

۲- طرح‌هایی برای راهیان نور

برای تقویت و استفاده هر چه بیشتر و بهتر زائران از اردوهای راهیان نور اجرای طرح‌های زیر پیشنهاد می‌شود:

- انتخاب مسئول فرهنگی اتوبوس: برای هر اتوبوس یک نفر را به عنوان مسئول فرهنگی انتخاب شود تا اهداف فرهنگی را در آن اتوبوس دنبال و محقق کند.

- ببخشید یک لحظه: این طرح خیلی ساده است. مثلاً ۲۰ پوستر در سایز A1 یا A2 طراحی می‌شود و روی درب ورودی مسجد دانشگاه (یا هر مکان استراتژیک و تابلوی دیگر!) نصب می‌شود. هر روز یک پوستر، از ۲۰ روز مانده به اردو. اگر عنوان «ببخشید یک لحظه» بزرگ و متن مورد نظر کوچک و کوتاه باشد و طراحی طرح هم شکیل و زیبا، اکثر افراد نسبت به مطالعه‌ی پوستر رغبت نشان می‌دهند؛ خصوصاً وقتی ببینند هر روز یک پوستر جدید نصب شده است.

- نام اتوبوس‌ها: روی هر اتوبوس برگه‌ای A3 نصب می‌شود که نام اتوبوس روی آن نوشته شده است. می‌توانید نام اتوبوس‌ها را از کلام و پیام بزرگان یا شهدا یا امام و رهبری انتخاب کنید و زیر نام اتوبوس آن پیام را هم بیاورید. این کار باعث می‌شود آن پیام حداقل در ذهن اعضای آن اتوبوس حک شود.

- کتابخانه سیار: داخل اتوبوس احتمالاً خیلی‌ها از سر بیکاری هم که شده حاضر به مطالعه می‌شوند. مسئول فرهنگی هر اتوبوس می‌تواند بازار گرمی

کند و برای هر کدام از کتاب‌ها شرح و توضیح و تعریفی ارائه دهد تا افراد به مطالعه آن کتاب‌ها علاقه‌مند شوند. پیشنهاد می‌شود حتی الامکان از بردن کتاب‌های تحلیلی و خسته‌کننده پرهیز شود و بیشتر از کتاب‌های مرتبط با فضا و کوتاه و جذاب استفاده شود. به عنوان مثال کتاب‌های آقای عاکف (انتشارات ملک اعظم) و سری کتابهای دانشجویی (امام موسی صدر، سید محمد حسینی بهشتی، دانشجو باید سبب زمین نباشد، یک دسته گل محمدی، سید مجتبی نواب صفوی، مرتضی مطهری، آخوند باید روحانی باشد، فصلی نو، یک دختر جلف، سید مرتضی آوینی و ...). کتاب‌های مناسبی برای مطالعه در اتوبوس هستند. کتاب «چی شد چادری شدم» برای خانم‌ها و «نیمه پنهان ماه» برای آقایان نیز کتاب‌های بسیار مفید و جالبی هستند.

- مسابقه کلیپ موبایل از اردو: با وجود روایت‌های فراوانی که هر ساله در مناطق جنگی می‌شود، اگر در فضای اینترنت به دنبال چند روایت جدید و جالب باشید سخت به دست می‌آید. دلیلش هم آن است که کسی در خلال اردو به فکر فیلم‌برداری و تهیه فیلم و کلیپ و این مدل کارهای مهم نیست. بهتر است مسابقه گذاشته شود تا همه به ضبط روایت‌گری‌ها و صحنه‌های ناب اردو تشویق شوند، شاید از بین این کارها، کلیپ‌های جالبی ایجاد شود و سپس به فضای اینترنت و سایر عرصه‌ها هم کشیده شود.

- مسابقه عکس: این مسابقه هم مثل مسابقه کلیپ روایت‌گری می‌تواند تاثیر مثبتی در مستندسازی این اتفاق عظیم فرهنگی کشور داشته باشد.

- مسابقات ادبی: مثل مسابقه داستانک یا شعر یا قطعه ادبی، خاطره نویسی یا مسابقه‌ای تحت عنوان بهترین خاطره‌ای که افراد از شهدا شنیده‌اند.

- کتاب در بسته‌های فرهنگی: اگر به شرکت‌کنندگان بسته‌ای

فرهنگی به عنوان هدیه اهدا می‌شود (که معمولاً در دانشگاه‌ها این کار می‌شود)، حتماً در آن کتاب باشد. چندان هم جای نگرانی برای هزینه نیست چون کتاب‌هایی در عرصه دفاع مقدس با قیمت زیر ۱۵۰۰ موجود است که از غنای مناسبی برخوردارند. حتی می‌توان از کتاب‌های بسیار کوچک مثل «ما غیر از خدا هیچ کس را نداریم» استفاده شود. این کتابچه حاوی پیام قطع نامه امام^(ره) و قیمتش هم بسیار مناسب است.

- طرح بحث: قبل از اردو چند موضوع مهم و بحث برانگیز را انتخاب و روی آنها کمی مطالعه صورت گیرد تا بتوان پیرامون هر کدام از این موضوعات ۵ تا ۱۰ دقیقه در اتوبوس صحبت شود. جمع حاضر به شرکت در بحث دعوت گردند تا نتیجه مطلوب حاصل شود. مثلاً من به عنوان مسئول فرهنگی اتوبوس ۱۰ دقیقه در مورد اینکه «چرا به جنوب می‌رویم؟» صحبت می‌کنم و بعد نظرات حاضران را جویا می‌شوم و بدین ترتیب بحث جریان خواهد گرفت. چند موضوع پیشنهادی برای طرح بحث‌ها: اثبات ولایت فقیه به زبان ساده، چرا حجاب؟، کارآمدی و دستاوردهای انقلاب اسلامی، تاثیرات جهانی انقلاب و دفاع مقدس در نهضت بیداری اسلامی، طرح بهسازی مزار شهدا.

- پیامک: قبل از اردو و خصوصاً بعد از اردو با ارسال پیامک به شرکت کنندگان می‌توان بخشی از طرح واجب تداوم را انجام داد. طرح تداوم به این معنی که پس از اردو هم با افراد شرکت کننده ارتباط داشته باشیم و هر از گاهی خاطرات آن اردو و اهداف و اغراضش تجدید شود. چنین کاری از دغدغه‌های مهم بسیاری از فعالین راهیان نور است.

- حضور فعال و نزدیک کادر در بین راهیان: برای مسئولان

دانشجویی اردو، زیادی کارها توجیهی برای جدا شدن و عدم رابطه نزدیک با شرکت کنندگان نیست. بلکه فضای اردو بستر مناسبی است تا ذهنیت‌های غلطی را که اغلب در ذهن افراد نسبت به قشر مکتبی جامعه نقش بسته است پاک کنند و بجای آن خاطره‌ای خوش بر جای بگذارند.

- سنت‌های رایج و دست‌وپاگیر را بشکنید: مثلاً گاهی دیده می‌شود مسئولان فرهنگی اصرار دارند که در هر روز نشریه‌ای توزیع شود در حالی که با توجه به فشردگی برنامه و تراکم کاری مسئولین اردو هیچ الزامی نیست. یا افراط در مداحی و سینه‌زنی و برنامه‌های از این دست که خیلی اوقات، همانطور که گفته شد؛ زمانی برای کارهای واجبی مثل تفکر و تأمل نمی‌گذارد.

- اهدای یک جزوه به هر شرکت‌کننده: جزوه‌ها به‌خاطر حجم کمتر خود و قابلیت تولیدی بودن - بدین معنی که شما خودتان هم می‌توانید آن را تولید کنید و در آن هر آنچه را که دغدغه شماست مطرح کنید. این ویژگی را کتاب‌ها معمولاً ندارند - ابزار کارآمدی هستند و می‌توان به تعداد زیادی جزوه مورد نظر را تولید تا در منطقه به سایر کاروان‌ها هم رسانده شود.

- فیلم: تعدادی فیلم جالب و قابل پخش را از قبل تهیه گردد تا در اتوبوس‌ها پخش شود. اگر از قبل به فکر نباشید ممکن است راننده اتوبوس، همان فیلمی را پخش کند که خودش می‌خواهد.

- طرح قرآنی: یک طرح برای ارتباط بیشتر افراد با قرآن در تمام طول زندگی و خصوصاً در طول اردو ارائه گردد. بهتر است روی یک سوره تأکید شود و از تلاوت جسته و گریخته پرهیز شود تا به نتیجه مناسب برسید.

این تلاوت روزی دو بار می‌تواند در داخل اتوبوس‌ها باشد یا در مناطق. در جلسه توجیهی نسبت به آوردن قرآن جیبی توسط شرکت کنندگان تاکید شود.

- راوی مناسب: اگر روای و یا روحانی دعوت شده است، حتما در هنگام هماهنگی، موضوعات درخواستی مطرح شود تا روی آن مباحث از قبل کار کنند. بسیار دیده شده که به خاطر عدم تاکید مسئولان اردو، روای و روحانی بدون آمادگی در اردو شرکت کرده و نتیجه‌اش هم سخنان «از هر دری سخنی» شده است. اگر بتوان از قبل با روای‌های خوبی که در سطح کشوری شناخته شده هستند، هماهنگی شود مناسب است، چون گاهی اوقات راویان منطقه نمی‌توانند انتظارات ما را برآورده سازند. خیلی از راویان مطرح در ایام راهیان نور در مناطق جنگی به سر می‌برند اما تنها کاروان‌هایی که از قبل با ایشان هماهنگ شده‌اند می‌توانند استفاده کنند.

- ایستگاه بلوتوث: قبل از اردو می‌توان تعدادی فایل و کلیپ جالب را تهیه کنید و در طول اردو از طریق بلوتوث به دست زائران و مخاطبان رسانده شود. مثلاً می‌توانید از روز اول اعلام کنید که هر روز در اردو سخنرانی روز دارید. یعنی هر روز یک سخنرانی ویژه بلوتوث موسوم به «سخنرانی روز» بلوتوث می‌شود و یا نماهنگ‌هایی که قابلیت بحث داشته باشند. این نماهنگ‌ها در اتوبوس‌ها توسط مسئولین فرهنگی بلوتوث شود و در زمان مناسب بعد از اینکه به دست همه رسید و مشاهده کردند در مورد موضوع آن بین اعضای اردو بحث شود. البته باید در جلسات توجیهی اردو اجرای این طرح به اطلاع شرکت کنندگان برسد تا با گوشی‌های آماده در اردو حاضر شوند. شما هم باید سیم سیار به مقدار کافی همراه داشته باشید تا

مشکل ته کشیدن شارژ گوشی‌های شرکت کنندگان حل شود. فایل‌هایی که می‌خواهید بلوتوث کنید باید دارای حجم بسیار کم باشد. مثلاً تمام فایل‌های mp3 را به amr تبدیل کنید تا حجمش خیلی کمتر شود. تجربه نشان داده که حافظه تلفن همراه اکثر شرکت کنندگان پر است و شارژشان خالی!

- سرود خوانی: اگر از قبل روی چند سرود حماسی و جذاب کار کنید تا در هر اتوبوس هم خوانی کنید کار بسیار جالبی از آب درخواهد آمد. دو سه بار که مثلاً در هر اتوبوس چهار نفر سرودی را هم خوانی کردند در دفعات بعد بقیه اعضای اتوبوس هم یاد خواند گرفت. حتی نیاز نیست از قبل کار کنند. اگر فایل سرود به همراه متن چاپ شده موجود باشد، کافی است تا در اردو این فعالیت جذاب پا بگیرد. اگر این طرح را اجرا کنید احتمالاً به این نتیجه خواهید رسید که این طرح از جذاب‌ترین بخش‌های اردو خواهد بود.

- بجای آنکه به مناطق زیادی سر بزنید، در مناطق کمتری، بیشتر بمانید. بسیار شده است که فقط برای آن که به همه مناطق برسیم در هیچ جایی آنطور که باید و شاید تامل نکرده‌ایم و این مساله شدیداً در رکود اردو مؤثر است.

- زمانی برای فکر کردن: در برنامه‌ریزی برای شرکت کنندگان، زمانی را در روز برای فکر و تأمل خالی گذاشته شود. انتظار نداشته باشید وقتی به شهر رفتند بتوانند در فضای آلوده شهر به خوبی مناطق جنگی فکر کنند و تصمیم بگیرند. باید زمانی باشد تا در آن فضای روحانی، بتوانند فکر کنند و بر اساس آن فکر تصمیم بگیرند تا هدف نهایی اردو که همانا رسیدن

افراد به کمال است، محقق شود.

- ارائه عین بیانات امام و رهبری: عین متن پیام‌ها و بیانات مهم امام و رهبری را به دست دانشجوها برسانید تا با سر منشأ زلال حقایق انقلاب آشنا شوند و مثل همیشه با واسطه و تحلیل، کلام امام و رهبری بدست‌شان نرسد. می‌توانید در همان بخش جزوه این سیاست را دنبال کنید. مثلاً پیام قطع‌نامه حضرت امام یا بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدارهای مختلف با دانشجویان یا پیام مقام معظم رهبری به جنبش دانشجویی یا پیام هشت ماده‌ای آقا.

- جملات کوتاه و گویا: می‌توانید برخی جملات کوتاه راهبردی و ناب را روی شیشه‌های کناری اتوبوس بچسبانید؛ به این ترتیب که هر کلمه از جمله را روی یک برگه A۳ چاپ کرده و سپس روی شیشه‌های کناری اتوبوس بچسبانید، البته در هر سمت فقط یک جمله. با این کار می‌توانید ارزش‌های و آرمان‌های خود را اعلان کنید! مثلاً این جمله مهجور مانده امام^(ع): «ما باید در جنگ اعتقادیمان بسیج بزرگ سربازان اسلام را در جهان به راه بیندازیم.»

آثار و پیامدهای اردوهای راهیان نور بر روی قشر جوان و نوجوان

راهیان نور نام کاروان‌های زیارتی است که هر ساله برای پاسداشت مقام شهدا و آشنایی نسل جوان با رشادت‌های جوانان دهه‌های ۵۰ و ۶۰ به مناطق جنگی جنوب و جنوب غرب کشور می‌روند. استقبال چشم‌گیری که در چند سال اخیر از کاروان‌های راهیان نور به عمل آمده، مهر تاییدی است بر قداست و پاکی دل جوانانی که امروز انقلاب اسلامی ایران به برکت خلوص دل آنها سرزنده است.

اردوهای راهیان نور فرصت بسیار ارزشمندی است تا بخش بسیار کوچکی از رشادت‌های فرزندان این آب و خاک در جریان هشت سال جنگ تحمیلی در مقابل دشمن قسم‌خورده نمایش داده شود. راهیان نور فرصتی برای نمایش رشادت‌های شهیدان است. اردوهای راهیان نور همچون یک انقلاب فرهنگی عظیم بوده و از این اقدام و ظرفیت مناسب فرهنگی می‌توان برای مقابله با هجمه نرم دشمنان و اعتلای اصول انقلاب اسلامی استفاده مناسب کرد. اردوهای راهیان نور برای تمام اقشار جامعه آثار و پیامدهای مثبتی دارد که در این بین جوانان به واسطه نقش مهمی که در آینده مملکت دارند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. در ادامه به برخی از تأثیراتی که بازدید از مناطق جنگی بر روی جوانان دارد اشاره می‌شود.

۱- هدیه شهدا

یکی از هدیه‌های بزرگ الهی بعد از جنگ، سفر کاروان‌های راهیان نور بود که آن را شهدا به جوانان امروز ما دادند. امروز در قالب کاروان‌های راهیان نور، مردم با سفر به مناطق جنگی و نشستن بر روی خاک مقدس آن، به صورت حسی با دوران دفاع مقدس آشنا می‌شوند و این موجب اثرگذاری فراوان روی افراد می‌شود به گونه‌ای که برخی که برای بار اول به مناطق عملیاتی می‌روند، به شدت متاثر می‌شوند و برای سال‌های بعد مشتاق‌تر می‌شوند.

۲- یادگیری دفاع از وطن

زائران و به ویژه جوانان با شرکت در کاروان‌های راهیان نور می‌توانند با حضور در سرزمین‌های عملیاتی درک کنند که چگونه رزمندگان و شهدا در دوران دفاع مقدس دشمن را از خاک میهن بیرون راندند و حتی اجازه تصرف یک وجب از خاک ایران را نیز به آنها ندادند. یکی از اهداف مهم راهیان نور این است که به دانش‌آموز می‌آموزد چگونه از کشور خود دفاع کنند.

۳- پیوند تعلیم و تربیت با ارزش‌های انقلاب اسلامی توسط اردوی راهیان نور

یکی از اهداف آموزش و پرورش این است که دانش‌آموزان یاد بگیرند چگونه زندگی کنند و با دیگران تعامل داشته باشند که اردوها به طور عام این موضوع را دنبال می‌کنند. دانش‌آموزان در یک اردو با هم زندگی می‌کنند و یاد می‌گیرند که چگونه تعامل داشته باشند و بتوانند نظرات

مختلف را تحمل کنند، آموختن برای زیستن و آموختن برای با دیگران زیستن یکی از اهداف آموزش و پرورش است و اردوهای بطور عام و راهیان نور به طور خاص این هدف را دنبال می کنند.

۴- تقویت فرهنگ ایثار و از خودگذشتگی

یکی از ویژگی های مشترک در بین تمام رزمندگان این بود که فراتر از خود می اندیشیدند؛ خود و منیت در میان رزمندگان کمرنگ، و دین، کشور، اسلام و ارزش های انقلاب نسبت به مسائل شخصی آنها پررنگ تر بود. لذا دانش آموزان در اردوهای راهیان نور یاد می گیرند که چگونه از خود بگذرند تا به ارزش های والای انسانی دست یابند. دانش آموزان در راهیان نور، ایثار، گذشت و تعامل با دیگران را می آموزند.

۵- راهیان نور؛ پاتک فرهنگی بسیج در جنگ نرم

یکی از کارکردهای مهم آموزش و پرورش در دنیا انتقال ارزش ها و فرهنگ به نسل بعدی است. ما فرهنگی ایرانی اسلامی داریم که این فرهنگ و ارزش باید به نسل بعد منتقل شود و اردوهای راهیان نور این هدف را انجام می دهد؛ زنده نگه داشتن یاد شهیدان و بزرگداشت آنها کار کوچکی نیست. ارزش هایی که امام به مدد اسلام در کشور جاری و ساری کرد باید به نسل جوان منتقل شود و اردوهای راهیان نور این مهم را دنبال می کند.

سفرهای راهیان نور موجب می شود تا بخشی از اهدافی که در مقابله با تهاجم فرهنگی مطرح است، تأمین شود و با یادآوری دوران دفاع مقدس، جوانان جایگاه خویش را بهتر بدانند و قوی تر عمل کنند. دوران دفاع مقدس

تکه‌ای از تاریخ اسلامی شیعی مردم ایران است که به فرهنگ غنی گذشته تکیه دارد و بازدید و بازگفت از این رویداد می‌تواند غیرت دینی جوانان را تشدید کند. تهاجم فرهنگی در جایی است که مردم از درون تهی باشند ولی مردم ایران اسلامی به فرهنگ غنی متکی هستند و ارزش‌هایی را همچون عاشورا، مقاومت، جان‌ثاری، شهادت و ایثار دارند. تهاجم فرهنگی در جایی است که خلاء معنوی در انسان باشد و این سفر موجب می‌شود عرفان، معنویت و عبودیت رزمنده خود به خود در نسل جوان تاثیر گذارد و بنیه معنوی افراد تقویت شود.

۶- راهیان نور مقدمه بازگشت به خویشن خویش

سفرهای راهیان نور، مقدمه بازگشت افراد به خویشن خویش است و موجب می‌شود تا نسل جوان با فرهنگ مقاومت آشنا شده و هر چه بیشتر و بهتر در مسیر کمال معنوی گام بردارد. اعزام کاروان‌های راهیان نور به مناطق جنگی، سازندگی معنوی است؛ چرا که انسان در شرایط خاص دچار دگرگونی می‌شود. اگر زائر راهیان نور با حضور در مناطق جنگی، حق را ببیند بهتر آن را می‌پذیرد. اگر شرایط و مشکلات دفاع مقدس را در گرما و سرما به آنها فهماند، تحول در دل آنها ایجاد می‌شود و با دل آنها را می‌پذیرند چون به چشم آن صحنه‌ها و مناطق را می‌بینند.

۷- اعتماد سازی نسل جوان

نسل جوان امروز با دیدن رشادت‌های نسل جوان دیروز برایش هویت ایجاد شده و به تاریخ همراه با موفقیت خویش می‌نازد و در مقابل جریان‌های ناامید کننده مقاوم می‌شود. در دوران دفاع مقدس افرادی بودند

که تمامی هستی خود را، یعنی جان خویش را فدا و بزرگ‌ترین فداکاری را کردند و در صحنه غیرت ملی و دینی خوش درخشیدند و قهرمانان تاریخی ایران شدند که سفرهای راهیان نور موجب شده است تا از این لحاظ از قهرمانان این دوران تجلیل و تقدیر شود.

۸- راهیان نور و ایجاد حس مسؤولیت

امروز بازدید کنندگان از مناطق جنگی، احساس مسؤولیت پیدا کرده و با حس تعلق خاطر به افرادی که فداکاری بی‌نظیری داشته‌اند، نقش خود را در جامعه بهتر می‌فهمند. بازدید کنندگان مناطق جنگی با شنیدن سرگذشت افرادی که به خاطر اهداف مقدس جان خویش را برای دین، کشور و وحدت ملی فدا کردند با این سوال مواجه می‌شوند که چگونه ممکن است با رفتار و گفتار خود، سرباز دشمن شوند.

۹- راهیان نور پیوند نسل اول انقلاب با نسل‌های جدید است

پیوند بین نسل دوم، سوم و چهارم انقلاب با نسل اول از جمله مهم‌ترین آثار و برکات راهیان نور است. راهیان نور در حقیقت پیوند نسلی جهادگر و ایثارگر با نسلی حقیقت‌جوست و می‌توان گفت که راهیان نور فرصت مناسبی برای اتصال و پیوند این دو نسل محسوب می‌شود. فرهنگ ایثار و شهادت را می‌توان از راه‌های مختلف به نسل جوان امروزی انتقال داد و یکی از این راه‌ها، برگزاری اردوهای راهیان نور است. به تعبیری می‌توان گفت که اردوهای راهیان نور، راه پیوند آحاد مردم با اصل و ریشه انقلاب اسلامی است.

ابتدا باید زمینه‌های ایجاد قرابت بین فرهنگ دفاع مقدس و جوانان امروز

را فراهم کرد. با توجه به اینکه بین جوانان امروز و سال‌های دفاع فاصله‌ای بیش از ۲۰ سال به وجود آمده ابتدا لازم است با استفاده از ابزارهای فرهنگی و تبلیغی همه آنچه را که در این سال‌ها اتفاق افتاده، موجبات رشد و بالندگی اخلاقی و اجتماعی جوانان آن موقع را شناسایی کرده و آنها را در جامعه ترویج نمود. از آنجا که نسل ساخته شده در دفاع مقدس پاک و مقدس بوده و فطرت خدادادی جوانان پرشور ما نیز پاک است این فرهنگ به آسانی به اعماق جان آنها خواهد نشست. همچنان که باید یادآوری نمود که این فرهنگ و این اصالت، موقت، زودگذر و نابود شدنی نیست و چون مبتنی بر اصالت فرهنگ اسلام ناب محمدی^(ص) است در هر برهه از زمان ماندگار و جاوید خواهد بود. نقل تاریخ جنگ از زبان یادگارهای آن و همانندسازی وقایع و مشکلات آن روز با موارد مشابه در نگاه جوانان، آنها را با این فرهنگ آشنا تر می‌کند.

تأثیر اردوهای راهیان نور بسیج بر امنیت ملی پایدار و بازدارندگی همه جانبه

یکی از راهبردهای دشمن در جنگ نرم، جنگ نظامی در یک مقطع تاریخی است. معمولاً جنگ‌های نظامی خیلی طولانی مدت نیستند. اگرچه جنگ تحمیلی یکی از جنگ‌های طولانی مدت در تاریخ جنگ‌ها در دنیا به حساب می‌آید ولی در یک زمانی به پایان رسید. آمریکا زمانی که متوجه شد از طریق نظامی نمی‌تواند اهداف خود را پیش ببرد جنگ نرم را به طور پیچیده، چندلایه، عمیق‌تر و گسترده‌تر آغاز کرد.

جنگ نرم برخلاف جنگ سخت چندان زمان بردار نیست؛ به عبارت دیگر جنگ نرم ممکن است ۵، ۱۰ و یا حتی ۵۰ سال طول بکشد؛ دشمن برای ایجاد جنگ نرم سازمانی دارد که بر اساس این سازمان در عرصه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، هنری، مدیریتی، علمی و فناوری برای هر کدام راهبردهایی دارد که باید با جمهوری اسلامی چگونه رفتار کرد. از جمله این راهبردها این است که بایستی نکات مثبت، درخشان، داشته‌ها و سرمایه‌های بزرگ جامعه ایران اسلامی را سخیف کرد. یکی از این ارزش‌ها، دفاع مقدس است که دشمن طی تلاش‌هایی که در سال‌های گذشته داشته و خواهد داشت این است که این نقطه درخشان را تا جایی که می‌تواند کمرنگ کرده و این جنگ و گنجینه را نهانش کند. در برابر این حرکت موانع زیادی وجود دارد ولی اتفاق بزرگی که در برابر آن افتاده مسئله

راهیان نور است.

راهیان نور یک پدیده بزرگی است که روانشناسان، جامعه‌شناسان و مردم‌شناسان بایستی از جهات مختلف آن را بررسی کنند. راهیان نور یکی از بزرگترین اجتماعات و اقدامات توریزم است. در راهیان نور یک نوع جامعه‌پذیری برخلاف آنچه که دشمن می‌خواهد صورت می‌گیرد. جامعه‌پذیری که باعث شده تا نسل امروز ما با دیروز به خوبی ارتباط برقرار کند. اما باید ببینیم چه اتفاقی افتاده؟ این جنگ منشأ چه بوده؟ چه کسانی جنگیدند؟ چه کسانی حمله کردند؟ چه کسانی دفاع کردند؟ و این است که الگو می‌شود. اصلی‌ترین نقطه در اینجا مقاومت است. به عبارت دیگر، مقاومت به عنوان یک الگو، یک اصل و یک ارزشی هست که بایستی آن را پاسداری کرد، ارتقا داد، به دیگران معرفی و سینه به سینه آن را به دیگران منتقل کرد.

زمینه‌سازی برای حضور جوانان در عرصه‌هایی که شهیدان، حماسه آفرینی و رشادت داشته‌اند می‌تواند زمینه انتقال ارزش‌ها به نسل‌های بعدی را فراهم کند و کاروان‌های راهیان نور می‌توانند محملی شایسته برای این نوع تبادل ارزش‌ها باشند. امروز ما در جزیره امنی به نام ایران با آرامش و آسایش زندگی می‌کنیم و این امنیت و اقتدار را از شهیدان هشت سال دفاع مقدس داریم. بنابراین لازم است برای تبیین این موضوع از طریق گزینه‌های مختلف وارد عمل شویم. راهیان نور از مؤثرترین فعالیت‌های فرهنگی کشور محسوب می‌شود چرا که با آشنا کردن جوانان این مرز و بوم با سیره شهدا و حضور در مناطق جنگی ثباتی در جامعه به وجود می‌آید و باعث می‌شود

یکپارچگی در کشور شکل گیرد.

حضور عاشقانه جوانان ما در مناطق جنگی یک امنیت پایدار در جامعه به وجود می‌آورد تا بتوانند هم از دریای عظیم شهدا سیراب شوند و هم فرهنگ ایثار و گذشت را به خود منتقل کنند و خود را در مسیر پیشرفت و موفقیت قرار دهند، به این جهت ما به اعزام کاروان راهیان نور نسبت به سایر امور تاکید داریم زیرا این کار در استمرار نظام و راه شهدا بسیار موثر است. دوران هشت سال دفاع مقدس متعلق به قشر و زمان خاصی نیست بلکه واقعیتی طلایی از رشادت و از خودگذشتگی مردان و زنانی است که با حضور همراه با بصیرت خود، زمینه اعتلای نظام مقدس جمهوری اسلامی را فراهم کرده و پایه‌های این نظام الهی را تقویت کرد. حضور اقشار مختلف مردم در مناطق مختلف عملیاتی دوران دفاع مقدس می‌تواند یاد و خاطره آن ایام و ارزش‌های ناب انقلاب اسلامی را که در دوران هشت سال دفاع مقدس تبلور و عینیت یافته بود را زنده نگاه دارد.

پس از گذشت ۳۵ سال از عمر انقلاب اسلامی همچنان دشمنی‌ها باقی است و در تمامی حوزه‌های سیاست، اقتصاد، فرهنگ و... هدف دشمنان قذار قرار داریم و اگر از جنگ نرم و به خصوص تهاجم فرهنگی دشمنان غافل شویم، قطعاً قافیه را به آنها خواهیم باخت. اردوهای راهیان نور وسیله‌ای برای انتقال معنویت از مناطق عملیاتی جنوب و غرب کشور که یادآور دفاع مقدس است، به جامعه و نسل امروز ما می‌باشد و هر کدام از فرزندان ما که به این مناطق مشرف می‌شوند، در بازگشت از این سفر، نور معنویت را در وهله اول به خانواده و بعد به جامعه تسری می‌دهند.

فرازهایی از بیانات امام خامنه‌ای

اتکاء جمهوری اسلامی و اقتدار جمهوری اسلامی به دل‌های مردم است، به عواطف و احساسات مردم است، به خرد و اندیشه و بصیرت مرم است. اگر در طول سی و چند سال با این همه تلاش نتوانستند جمهوری اسلامی را متزلزل کنند، به خاطر این است. والا این دنیای مادی، این دنیای مستکبر، این قدرت‌های ظالم و بی‌رحم و خبیث، مگر ممکن بود بگذارند یک نظامی با این داعیه‌هایی که نظام جمهوری اسلامی دارد زنده بماند؟ می‌بینید با کشورهای که نهضتی در آنها به نام اسلام راه افتاده چه می‌کنند؛ زیر فشار می‌گذارند و خواسته‌های خودشان را به زور بر آنها تحمیل می‌کنند،

امام خامنه‌ای - ۹۲/۲/۱۶

بررسی ابعاد فرهنگی، سیاسی و اجتماعی اردوهای راهیان نور بسیج

با مطالعه دیدگاه‌ها و نظرات بعضی از مسئولین و دست‌اندرکاران طرح راهیان نور در جریان مصاحبه‌ها، سخنرانی‌ها و مقالات و نیز بررسی بازخوردها در تألیفات برخی از بازدیدکنندگان مناطق یاد شده می‌توان به تأثیرات این اردوها در ابعاد مختلف فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی پی برد.

۱- ابعاد فرهنگی

- گسترش فرهنگ ایثار و شهادت در جامعه
- ارتقای فرهنگ عمومی و تحکیم مبانی ارزشی اسلام و انقلاب
- روایتگری و انتقال پیام ایثارگری‌ها و فداکاری‌های شهیدان
- انجام رسالت انتقال فرهنگ دفاع مقدس به نسل‌های بعدی
- انتقال پیام شهیدان که جان خود را برای حفظ ارزش‌ها قربانی کرده‌اند.
- همچنان که نثار جان شهدا امنیت را به ملت هدیه کرده است، قطعاً انوار قدسی آنها حوزه‌های فرهنگی را هم صیانت خواهد نمود و چراغ راه رهروان ولایت و امامت خواهند شد.

۲- ابعاد اجتماعی

یکی دیگر از آثار راهیان نور آثار اجتماعی است؛ آن چیزی که شهدا در

جنبه اجتماعی اثر گذاشته و جامعه را معنوی کرده‌اند؛ و اگر در امتداد مسیر شهدا، هر فرد از جامعه یک روحیه معنوی داشته باشد، متحول کننده جامعه هستند که راهیان نور هم تقریباً بر همین منوال است. وقتی افراد به صورت فردی در راهیان نور با شهدا ارتباط برقرار می‌کنند به صورت اجتماعی هم در جامعه حضور می‌یابند و در جامعه هم ارتباط اجتماعی دارند. وقتی زائران به استان خود باز می‌گردند آثاری در آنان به وجود می‌آید که مخصوصاً در جوانان شاهد این تحول هستیم و شاید این تحول در طول زندگی فرد ایجاد نشده اما در طول سه الی چهار روزی که در سفر راهیان نور هستند با شهدا ارتباط برقرار و متحول شوند و این تحول در جامعه هم نمود پیدا می‌کند. برخی از آثار اجتماعی راهیان نور عبارتند از:

- بازدارندگی نسل جوان از ناهنجاری‌های اجتماعی
- ایجاد پل میان نسل‌های گذشته و فعلی در بستر ارزش‌ها
- نشر آثار و ارزش‌های دفاع مقدس
- اخذ انرژی مثبت از روح بلند شهیدان توسط بازدیدکنندگان به ویژه نسل جوان
- ایجاد احساس دین در بین اقشار مختلف نسبت به کار مهمی که از سوی شهدا انجام شده است.

۳- ابعاد سیاسی

- نهادینه شدن فرهنگ عهد و پیمان با شهیدان برای حفاظت از دستاوردها و اهداف والای آنها
- بیان ناگفته‌های دفاع مقدس به روش‌های مختلف و انتقال تجربیات
- تقویت روحیه دشمن‌شناسی و دشمن‌ستیزی در جوانان

- انجام عملیات فرهنگی در مقابله با شیخون فرهنگی دشمن
- مقابله با تهاجم فرهنگی دشمن با روش‌های نرم
- تقویت روحیه اعتماد و خودباوری و افتخار به ویژه در بین نسل جوان

۴- ابعاد اقتصادی

- کشور ما به مدت هشت سال درگیر جنگ تحمیلی و ناخواسته ای با کشور عراق بوده است. از این جنگ طولانی مدت، آثار متعددی در قالب مناطق جنگی و یادمان‌ها به جای مانده است که می‌توان آنها را جاذبه‌های «گردشگری جنگ» دانست. این جاذبه‌ها سالانه گردشگران زیادی را با اهداف و دیدگاه‌های مختلف به طرف خود جذب می‌کنند.
- آموزش مقاومت در برابر مشکلات و سوق دادن کشور در مسیر تعالی
- ایجاد شتاب به توسعه مناطق آسیب دیده از جنگ

بخش‌هایی از متن ابلاغ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی

اکنون با مذاقه لازم و پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی که در ادامه و تکمیل سیاست‌های گذشته، خصوصاً سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و با چنین نگاهی تدوین شده و راهبرد حرکت صحیح اقتصاد کشور به سوی این اهداف عالی است، ابلاغ می‌گردد.

لازم است قوای کشور بی‌درنگ و با زمان‌بندی مشخص، اقدام به اجرای آن کنند و با تهیه قوانین و مقررات لازم و تدوین نقشه راه برای عرصه‌های مختلف، زمینه و فرصت مناسب برای نقش‌آفرینی مردم و همه فعالان اقتصادی را در این جهاد مقدس فراهم آورند تا به فضل الهی حماسه اقتصادی ملت بزرگ ایران نیز همچون حماسه سیاسی در برابر چشم جهانیان رخ نماید. از خداوند متعال توفیق همگان را در این امر مهم خواستارم.

سیدعلی خامنه‌ای ۲۹/بهمن/۱۳۹۲

تأثیرات و ابعاد بین‌المللی اردوهای راهیان نور

راهیان نور و مناطق عملیاتی که به عنوان زیارتگاه‌های دفاع مقدس بازدید و زیارت می‌شوند مکان‌هایی هستند که در هشت سال دفاع مقدس محل نشست و برخاست رزمندگانی بوده که برای دفاع از ارزش‌ها جهاد کردند. اگر بررسی شود کمتر وصیت‌نامه شهیدی دیده می‌شود که گفته باشد ما برای یک وجب خاک به جبهه رفتیم و شهید شدیم. رزمندگان بیشتر برای دفاع از ارزش‌های والای اسلامی که به نوعی مورد احترام تمام بشریت است جهاد کردند؛ چون تنها دین نزد خداوند، اسلام می‌باشد و اسلام تکمیل‌کننده دیگر ادیان است. این زیارتگاه‌ها محل عروج کسانی بوده که به دنبال ارزش‌های والای انسانی و در نهایت رسیدن به خدا بودند و معنویت حاکم بر این مناطق، جاذبه خاصی را برای همه افراد ایجاد می‌کند.

از بعد زندگی و انسانی هم شاهدیم که همه دنیا برای انسان‌هایی که برای دفاع از خاک و ناموس وطن و ارزش‌ها مبارزه کرده و جان خود را فدا می‌کنند، برای این شجاعت احترام قائل هستند. اما دفاع مقدس هشت ساله ملت ایران دارای خصوصیات ویژه‌ای بوده که شاید کمتر جنگ یا حادثه‌ای مانند آن اتفاق افتاده باشد. از لحاظ داخلی جنگ هشت ساله تنها جنگی بوده که در ۲۰۰ سال گذشته اتفاق افتاده و حتی یک وجب از خاک این کشور جدا نشده و باعث پیروزی مادی و معنوی کشور نیز شده است. جنگی که می‌توان گفت در نوع خود بی‌نظیر بوده و در واقع با کل استکبار و صهیونیسم انجام شده و صدام به نمایندگی از آنها می‌جنگید. ما از ۳۵ کشور جهان اسیر داشتیم. این جنگ

بین ایران و عراق نبوده بلکه از یک طرف صدام به نمایندگی از جبهه شیطان بوده و در طرف دیگر جمهوری اسلامی به نمایندگی از جبهه حق بوده و برای اسلام مبارزه می کرده است و این خود تأثیر گذار است.

اکنون نیز در صحنه بین المللی شاهد هستیم که در سوریه هم همین قضایا است و بحث هایی که در سطح بین الملل و حتی دیپلماتیک مطرح می شود نشان می دهد یک طرف قضیه بحث اسلام و حق و مقاومت هست و یک طرفش شیطان و شیطان اکبر که می خواهند برای نابودی اسلام و انقلاب اسلامی ایجاد خطر کنند. از طرف دیگر رزمندگان هم برای اصل موجودیت اسلام با دشمن مقابله کردند و جنگیدند و اینها خود به خود معیارهایی است که در واقع باعث می شود هر انسان آزاده ای از هر جای دنیا که با شیطان و خوی شیطانی مشکل داشته باشد به مناطق عملیاتی بیاید. آنهایی که برای مبارزه با خوی شیطانی به این مناطق می آیند احترام خاصی قائل هستند و طبیعتاً برای ایشان دارای جاذبه و معنویت است.

۱- حضور افراد خارجی در مناطق جنگی

گاهی افرادی از سراسر دنیا در قالب اردوهایی سازماندهی می شوند و به راهیان نور می روند. گاهی نیز برخی از مهاجرین که در جمهوری اسلامی زندگی می کنند و یا در دانشگاه ها و حوزه های علمیه ایران تحصیل می کنند به صورت انفرادی در راهیان نور شرکت می کنند.

طبق اظهارات سردار علی فضلی جانشین رئیس سازمان بسیج مستضعفین، در سال گذشته ۶ هزار و ۷۰۰ نفر مهمان خارجی به یادمان های دفاع مقدس سفر کردند. این تعداد خارجی مسلمان و غیر مسلمان بوده و از کشورهای مختلف جهان به ایران اسلامی سفر کرده و از یادمان های دوران دفاع مقدس بازدید داشتند. در مجموع از ۵۲ کشور جهان مسافران و گردشگران به یادمان های

دوران دفاع مقدس سفر می‌کنند. عموماً مهمانان و مسافران از کشورهای آسیایی بوده و شامل لبنان، پاکستان هستند. افزون بر این، از کشورهای اروپایی و آمریکایی در مهمانی کاروان‌های راهیان نور حضوری جدی و پررنگ دارند. حتی چند نفری از خاخام‌های یهودی طی سال گذشته از یادمان‌های دوران دفاع مقدس بازدید کردند. امسال نیز خاخام‌ها درخواست جمعیتی بیش از سه برابر سال قبل داشتند که از یادمان‌ها بازدید کنند.

۲- امنیت تازه‌ترین بهانه دشمن برای توقف راهیان نور

هرچند کاروان راهیان نور چند سالی هست که خیل مشتاقان و عاشقان شهدا و انقلاب را به مناطق جنگی می‌کشاند و با استقبال مثال‌زدنی جوانان و نوجوانان نیز همراه شده است اما وقوع چند حادثه غیرمترقبه که همانند آن بارها و بارها در جاده‌های کشور به وقوع می‌پیوندد بهانه‌ای شد برای افرادی که راهیان نور را بر خلاف منافع خود می‌دانند تا بتوانند با برگزاری آن مخالفت کنند و از سوی دیگر عده‌ای مدعی شده‌اند که این کاروان‌ها از امنیت لازم برخوردار نیست و بسیج آمادگی برقراری امنیت چنین کاروان‌هایی را ندارد. بدون تردید، حاشیه‌سازی‌های بی‌مورد و غیرحقیقی استکبار و دشمنان اسلام درباره اردوهای راهیان نور نشان از عملکرد صحیح این حرکت معنوی و حماسی دارد. سردار علی فضلی فرمانده قرارگاه مرکزی راهیان نور در واکنش به این افراد اعلام کرد: به لطف خدا امنیت در حوزه راهیان نور وجود دارد و تا به امروز یک مورد امنیتی گزارش نشده است.

۳- گزارش خبرگزاری رویترز از راهیان نور

خبرگزاری رویترز در یکی از گزارشات خود با نگاهی مصور به کاروان‌های راهیان نور از دریچه دوربین، حضور گسترده جوانان و نوجوانان و سایر اقشار ملت ایران را به جهانیان نشان داد. در تصاویر ارسالی عکاسان رویترز

از مناطق عملیاتی دفاع مقدس استان خوزستان حضور دختران و بانوانی که پشت مسلسل‌ها و دورن سنگرها در کنار خطوط مرزی با عراق حاضر می‌شوند، مورد توجه قرار گرفته بود. این خبرگزاری همچنین به حضور ساده و بی‌تکلف راهیان نور در خوزستان نگاه کرده است و با یک نگرش تصویری اعلام می‌کند که شباهت‌های بسیاری بین رزمندگان جنگ هشت ساله با عراق و این کاروان‌ها وجود دارد.

در این گزارش آمده است؛ سفر با پای پیاده و برهنه به مناطق عملیاتی، چفیه‌های زائران سرزمین نور، نماز و مناجات آنان و همچنین حضور پرشور و پرتعداد مبلغان و روحانیان اعزامی، پرچم‌های متبرک به نام امام حسین (ع)، همچنین سربندهای رنگی بسته بر پیشانی زائران سرزمین نور در این تصاویر به چشم می‌خورد که به خوبی نشان‌دهنده پیوند نسل‌های بعد از دفاع مقدس با رزمندگان آن دوران است.

عکاسان رویترز بیش از همه تحت تأثیر مناجات‌های کاروان‌های راهیان نور هستند که در بیابان‌های مرزی تحت تأثیر ارزش‌های اعتقادی جنگ با صدام معدوم، خود را از دنیا جدا کرده و در یک میدان پر ارزش در پیشگاه خداوند می‌ایستند و فرصت مناجات پیدا می‌کنند. رسانه‌های غربی به شدت تحت تأثیر حضور گسترده راهیان نور قرار گرفته و با اینکه نمی‌توانند تحلیل درستی از این حرکت شکوهمندانه ارائه کنند، تحت تأثیر فضای معنوی این مناطق و کاروان‌های راهیان نور تصاویری تأثیرگذار از این مناطق تهیه و ارائه می‌کنند. همچنین خبرنگاران خارجی خود نیز اعتراف می‌کنند که این روحیات، هیچ‌گاه تسلیم را به ایرانی‌ها تحمیل نمی‌کند و آنان اکنون نسلی در اختیار دارند که به خوبی رزمندگان دفاع مقدس هشت ساله با صدام آماده دفاع از کشور و انقلاب خود هستند.